

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST“

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opggericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIEN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Kisaran, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang“

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

HOUD: Comité Pa van der Steur. — Reis-Indrukken. — Reisbrieven van den Heer H. F. Tillemma. — Van Eeden-Fonds. — Jaarverslag over 1924 van den Hoofdverteenwoordiger van „Oost en West“ voor Oost-Indië. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 12 tot 19 Augustus.

Comité Pa van der Steur.
Ontvangen van 2 tot 18 Augustus

Nederland	4.—	Mej. W.	z.—
v. O. 's B.	5.—	„ I.	0.50
„Voorwaarts“		Dr. Tj. W.	9.20
Hoofdbestuur	25.—	Ds. H. C. de Gr.	13.65
„Deventer“	10.50	L. K. C. R. (Afd.	
„Amphen“	10.—	Nijmegen)	41.70
„Amphen“	6.25	Afd. Apeldoorn	23.70
		Samen	f 151.50
		opgave (K. W. 6 Aug. No. 32)	f 9031.07
		Totaal	f 9182.57

Benevens een gift van H. M. de Koningin.
Met dank van het Comité.

Reis-Indrukken

door

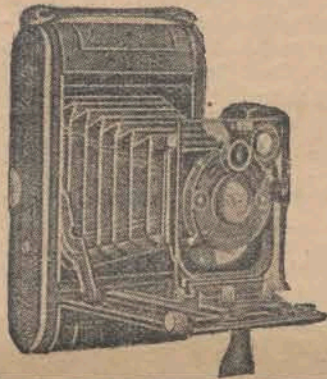
G. VAN BERESTEYN—TROMP.

De Terugreis.

Daar ik op mijn heenreis naar Indië op de „Johanna de Witt“, een der nieuwste, fraai ingerichte en uitermate veilige mailbooten der stoomvaart-maatschappij „Nederlandsche Indische Stoomvaart-Maatschappij“ veel last had gehad van de onophoudelijke drukte om mij heen, zoodat ik nergens een plekje kon vinden om te lezen of te schrijven, als het strikje even met spelen ophield, werd gramophone aan den gang gezet of togen eenige passagiers aan het musicceeren, terwijl troepjes kinderen overal rumoer maakten en een „feest-commissie“ zorgde, dat de vermakelikheden iederen opnieuw begonnen — was ik erg blij voor mijn terugreis naar Europa plaats te vinden op de „Rotti“, snelvarende vrachtboot dierzelfde maatschappij welke Padang aandeed. De „verplegershut“, welke voor mij alleen bestemd was, bleek ruim en frisch te zijn, op het dek gelegen en aan twee zijden van patrijspoorren voorzien, zoodat er altijd één tot luchtverversching kon blijven. Er waren slechts een dozijn passagiers, waaronder twee kinderen, aan boord, die met den kapitein, den eersten officier en matroos aan één tafel de maaltijden gebruikten, welk uitstekend toebereid werden, hoewel minder goed als op de mailbooten, wat zeker niet minnig gezond bleek. Er werden geen „feesten“ georganiseerd, maar de opgewektheid en tevredenheid van er bij de opvarenden niet minder om, inderdaad, men sloot zich onderling vriendschappelijk aan. Men leefde veel meer mee met alles, wat aan boord voorviel, hetgeen voor velen onder de reis zeker niet minder aangenaam maakte, meer waar wij het voorrecht hadden in kapitein Meeuwen een bijzonder prettigen commandant te hebben, die, met veel tact 't zijn gasten naar den zin wist te maken. De algemeene stemming, zowol onder de passagiers als onder de bemanning, lief dan ook niets te wenschen over, zoodat de reis ons niet lang viel. De „Rotti“ verdient den naam van „snelvarend“, want niet-

R. A. LAPPÖHN

Photographie-Artikelen

's-GRAVENHAGE

Heerengracht 3^b

Telefoon 10639

Passage 43

Telefoon 16462

SCHEVENINGEN

Palacestraat 8

ACCOUNTANTSKANTOOR E. D. VAN LINGE Rzn.

Afd. BELASTINGZAKEN

onder leiding van E. W. A. SNOEK

Oud-Inspecteur der Dir. Bel.

Den Haag, Wilhelminastraat 80-82, Telefoon 70922

Adviezen, Aangiften, Reclames, Verzoeken om Ontheffing

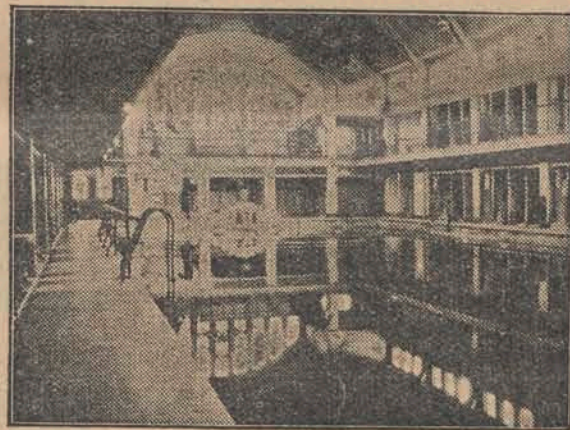
Administratie van Vermogens

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“

Telefoon 32739 Postrekening 69868

Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

NASPEURING

op elk gebied, door bekwame RECHERCHEURS in binnen- en buitenland, speciaal tot het verkrijgen van bewijs voor echtscheiding. DISCRETIE VERZEKERD.

HOOFDBUREAU

VLEERSTRAAT 2 'S-GRAVENHAGE

TELEPHOON 10764 — 32133 — 72247

DAG EN NACHT GEOPEND

Hoogere Burgerschool

5-JARIGEN CURSUS

(met voorbereidingsklassen.)

„Instituut Wullings“, VOORSCHOTEN

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923 is de afd. H. B. S. in Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

a. Wis- en Natuurkundige afdeling

met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S. 5-jarigen cursus (art. 57b).

b. Litterair-Economische afdeling

met het Eindexamen H. B. S. 5-jarigen cursus bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923.

Kost- en Schoolgeld f1800.-, f2000.-

Tot heden slaagden:

253 leerr. v. Eindex. H. B. S. 5-j. c.

In Juli 1924 24 „(v/d 24) „ „ „ „

In Juli 1925 21 „ („ 23) „ „ „ „

Bij de instelling van het School-Eind-examen werd het Instituut WULLINGS in 1921 aangewezen als een H. B. S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet

Voorschoten, Juli 1925.

De Directeur: H. WULLINGS.

VAN GULIK's Wijnhandel
 2e Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen

W. VAN HEUSDEN - DEN HAAG
 Pr. Mauritsplein 4 COMMISSIONNAIR IN EFFECTEN Teleph. 51243
 Assuranties - Administraties - Bewaargevingen - Incasso's
 Uitvoering te 's-Gravenhage, Amsterdam en Batavia

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ
BRANDSTOFFENHANDEL
 DENNEWEG 67a TELEFOON 14427
 DEN HAAG

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteits brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

A. SCHRÖDER & Co.
 Groenmarkt 25-26-28 DEN HAAG

SLAAPKAMER-MEUBELN
 CLOSET-STOELN
 BIDETS
 ZIEKEN-TAFELS

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

't SPORTHUIS
 GRAVENSTRAAT t/o de Bonneterie DEN HAAG
 HEEREN MODE-ARTIKELEN TELEFOON 16606

Specialiteit in Engelsche Sportcostumes Colbertcostumes Dames en Heeren Regenjassen

Telemac Jassen v.af f 19.50
 2 jaar garantie
 Kleding naar Maat Binnen 2 dagen gereed

Boorden

tegenstaande er in de verschillende havens, die wij aandeden, veel gelost en geladen moest worden — wat ook een aardige bedrijvigheid geeft — en wij nogal oponthoud hadden wegens quarantaine te Port Said en wegens storm in de Middellandsche zee, kwamen wij nauwelijks twee dagen later te Marseille aan dan de gelijktijdig uit Batavia vertrokken mailboot. Ook lag het schip, door veel waterverplaatsing, zóó stil, dat er niemand zeeziek was, totdat er vlak voor de Fransche kust plotseling 's nachts zulk een „flinke bries” opstak, dat de golven bruischend over het dek en door onze niet spoedig genoeg gesloten patrijspoorten in de hutten sloegen. Toen waren, vooral de dames-passagiers, toch blij den volgenden dag aan wal te kunnen gaan en het schommelende, krakende schip vaarwel te zeggen. Lachend hoorden wij de smalende opmerking van een der Fransche bootslieden: *Maintenant vous aurez le mal de terre!* Daar 't juist Zondag was — velen onzer hadden gehoopt reeds Zaterdag daar te zijn, om voor de verdere landreis, nog toiletten-inkopen te kunnen doen — bleek de aankomst te Marseille niet zoo prettig als anders het geval kan zijn. Ook de douane-beambten waren minder goed geluimd nu zij extra dienst hadden en de kruisers en voerlieden rekenden extra prijzen, terwijl de stad in sabbatsrust als uitgestorven leek.

Maar toen wij 's middags, na een wandeling over de beroemde „Cannebière”, gezellig in Hotel „Splendide” bijeen zaten, waren wij die narigheid vergeten en haalden allerlei herinneringen op van onze genoeglijke zeereis met de „Rotti”: hoe prettig wij allen samen bij aankomst te Colombo uit passagieren zijn gegaan en hoe bij vergelijking van de toestanden daar met die op Java, ons alles in het voordeel van laatstgenoemd leek; hoe teurgesteld wij waren, toen wij te Port-Saïd, in stede van aan wal te gaan, eenige uren in quarantaine moesten liggen, omdat een aan oorontsteking lijdende koksmat, dien onze kapitein daar gaarne in het hospitaal opgenomen wilde hebben, door de twee Grieksche doctoren, die hem kwamen halen, verdacht werd van builenpest, en wij allen daarop onderzocht moesten worden, gelukkig met het eenige gevolg, dat wij een paar dagen later een draadloos telegram kregen, dat het onderzoek van den patient ook negatief was uitgevallen, zoodat wij zonder gele quarantaine vlag verder konden stoomen. Dit geheele geval heeft heel wat hilariteit aan boord verwekt, evenals de onnoozele vraag van een der damespassagiers, toen de boot in volle vaart zijnde stopte: „Wat is er nu aan de hand?” Waarop de Kapitein droogjes antwoordde: „er is een kakkerlak in de machine gekomen; over een half uur of zoo zal die wel gevangen zijn en gaan wij weer verder”. Groot gelach met applaus volgde. Waar men zich aan boord al niet mee vermaakt!

Het prettigst waren wel de gezamenlijke wandelingen na het eten over het ruime dek, waarbij dikwijls zulke prachtige zonsoudergangen te bewonderen vielen.

Met de beide kinderen, die aller lievelingen waren, werden dan allerlei spelletjes gedaan, waaraan soms ook de matrozen en andere bootslieden deelnamen. De hofmeester wist ons o.a. met alleraardigste goocheltoeren te vermaken, waarbij ook de Inlandsche, meest Amboneesche bedienden te pas kwamen. Wij vormden als 't ware één groot gezin, waarvan alle leden wederkeerig belang in elkaar stelden. Waarlijk het varen met een goede vrachtboot heeft véél voor.

Zoals ik reeds een vorige maal mededeelde ontving ik te Port-Saïd het verblijdend telegram van Mr. Trip, president-directeur der Javasche Bank te Weltevreden, meldende, dat hij er in geslaagd was een klein waarborgkapitaal te verzamelen om Boeatan in staat te stellen op de Parijsche Sierkunst-tentoonstelling de Indonesische Kunstnijverheid te vertegenwoordigen.

Drogisterij „De Korenbloem”
 WED. G. BOLAND
 Lijsterbesplein 1 - Den Haag - Tel. 35514

is Uw beste adres voor Spécialité's, Parfumeriën, Toiletartikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Badmutsen, Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te huur, Ruim gesorteerd in Yardley-artikelen, Wijn-Depôt Stofzuiger „Electrolux” te huur à 25 ct per uur, 8 uur f 1.50

Thuisbezorgen zonder prijsverhoging.

Ik reisde dus na aankomst te Marseille zoo dig mogelijk door naar Frankrijk's hoofdstad waar de „Exposition Intern. des Arts décoratifs” hoewel nog niet half gereed, toch reeds officieel opend bleek te zijn. Hoe groot was echter mijn leurstelling, toen mij, ook na overleg met verschillende autoriteiten, bleek dat daar nergens een plekje open was, waar het beloofde, door Maclaine Pont te leveren Javaansche huis gevestigd zou kunnen worden.

Op aanraden van Mr. Westendorp, waarmede voorzitter der Nederlandsche Tentoonstellingsmissie die toen te Parijs was, besprak ik voortdurend delijk een paar niet ver van het tentoonstellings-terrein gelegen zalen, welke voor Boeatan's bijzonder geschikt leken. Doch alvorens de zalen huren, moesten natuurlijk de Indische geldzaken geraadpleegd worden. De Raad van Beheer van Boeatan verzocht den heer Trip ommegeand naar Parijs te gaan en te vragen of het mogelijk was om de zalen te huren en te gebruiken. Het antwoord was: „Niet accoord. Brief volgt.”

In zijn schrijven, dat wij onlangs ontvingen, meldt de heer Trip:

„Nu het aanvankelijk plan om op de Indische tentoonstelling ook Nederlandsche tentoonstellingen te vertegenwoordigen, wegens gebrek aan plaatsruimte, niet uitvoerbaar blijkt, de te tekenaren zich niet gerechtigd achten de te tekenaren der door U geopperde te tekenen beelden mede te werken. Het bezwaar is dat de te tekenaren zekere afwijkingen in de te tekenen afwijkingen hierin gelegen, dat zij den te tekenaren een geheel ander karakter dragen, dan dat van de te tekenaren aanvankelijke opzet, zoodat, wanneer de te tekenaren „Boeatan” die zou willen uitvoeren, het te tekenaren voorkeur zal verdienen, dat zij zich wendend tot de Vereeniging van Jaarmarkten in Nederland, in overeenstemming met de zienswijze, die reeds vroeger mededeelde van het „Gambir Comité” te Batavia. (Dat het op deze wijze lag te Parijs Indonesische Kunstnijverheid ten toon te stellen).

„Het spijt mij, dat ik dit bericht mededeelde, maar de te tekenaren, voor zoover ik weet, kon raadplegen, waren unaniem met mijn oordeel, dat onder de bestaande omstandigheden hunne toezegging niet kon gehandhaafd worden.”

Boeatan's spijt over deze opvatting was zeker minder groot, want daarmee verviel de zoezoewenschte en gehoopte kans om thans te Parijs der de verschillende sierkunsten van alle volken ook die der Indonesiërs te doen bewonderen alleen, maar tevens dat fraai Oostersch handwerk door verkoop onder Westerlingen te verspreiden. Het was Boeatan's doel niet zozeer Nederland eer op te houden, door op deze internationale tentoonstelling ook Nederlandsch-Indië te vertegenwoordigen — ofschoon deze er natuurlijk wel gemoeid is — als wél om zoowel de Indonesische kunstnijverheid als de bezoekers der tentoonstelling — hetzij deze in of buiten het eigenlijke tentoonstellings-terrein gehouden werd — van deze gelegenheid profijt te doen hebben, eveneens geestelijk ideel, als uit praktisch materiaal oogpunt.

Daar wij thans hooren verluiden dat de Indische tentoonstelling tot het volgend jaar verlengd zal worden, gelijk met die van Weltevreden het geval is geweest, bestaat er misschien nog een hoop dat het bovenaangegeven denkbeeld van uitvoering door de Vereeniging van Indische Jaarmarkten op deze verwezenlijkt zou kunnen worden. Maar dat zouden daartoe nu reeds zoo spoedig mogelijk krachten ingespannen moeten worden, om h.v. Mei 1926 op waardige wijze uit te kunnen komen. „Boeatan” is natuurlijk, desgewenscht, tot alle mogelijke medewerking bereid en zal, in elk geval, een waardige totstandkoming ervan ten zeerste juichen.

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”
 Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34844
 FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN
 Levering van alle soorten Timmerwerk

F. BAGGERMAN Jr.

Schoorsteenvegerij „Duinoora”

Metselaar en Loodgieter

Morsestraat 6 DEN HAAG Telef. 30503

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

Het eiland Saleijer.
(Slot).

Typische wijze van watervoorziening.

Eigenaardig is de manier waarop de bevolking van Bitoembang, een desa 'n paar uur te paard het binnenland in, zich van water voorziet. Die desa ligt schitterend op den kam van een steilen heuvel, 66 steil, dat de huizen, die met de voorzijde op gelijke hoogte met den weg liggen, aan den achterkant gestut moeten worden door palen van 4 à 5 meter hoogte. Een paar kilometers van het dorp naar bronnetjes. Het halen van water, dat steeds door vrouwen geschiedt, was moeilijk en zwaar werk. Een bestuurs-assistent kreeg het lumineuze idee het water uit de bronnetjes naar de kampong te leiden. Hij sprak er over met de bevolking. Deze veldde voor het idee en nu heeft Bitoembang een goede waterleiding, met aanvoerleidingen, verbindingsleidingen, reservoirs, openbare „hydranten” en openbare badhuisjes! Alles van bamboe! (behalve reservoirs natuurlijk). 't Was een lust om het te zien! Er bestaat natuurlijk heelemaal geen zandheid, dat het water onbesmet is, maar het werk van vrouwen wordt er in hooge mate door verlicht! Waar de vrouw in primitieve streken zoo overlast is met handenarbeid en daarbij nog kindermoet baren ook, komt haar alles, wat strekken dat werk te verlichten, ten goede en is de aanpak van betekenis voor het bevolkingsvraagstuk. Het zal een korte beschrijving van de leiding geven. Van de bronnetjes voeren een 5-tal bamboeleidingen naar het dorp. Die bamboes zijn niet geveerd om er de knopen uit te kunnen verwijderen. Dit heeft men gedaan door er een koevoet met tinke punt doorheen te stooten. De verbindingen zijn „verpakt” met idjoekvezels. In het dorp worden die leidingen meestal op eenige diepte in de grond. Waar ze bovengronds liggen, heeft men versterkt door er stevige halve bamboe's op vast te binden. De spruitleidingen die naar de putten voeren, heeft men aldus gemaakt: de hoofdleiding wordt uit in een dik, rechtop staand stuk bamboe, dat boven een knoop. Even er boven, rechthoekig op, heeft men een gat gemaakt en hierin een kleine bamboe gestoken. Deze brengt het water in de put, die de rol van verzamelreservoir vervult. Bij dit reservoir staat het openbare badhuisje. Het zijn 8 putten en 8 badhuisjes. De leiding op den duur er ook toe strekken zandelijkheid te verhoogen, want die liet er zeer onmenschen over! Men moet evenwel bedenken, dat het vraagstuk de faecaliën van de menschen en de kinderen onschadelijk te maken, waar de bodem uit rots bestaat, moeilijk is. Aan de kust deert de bevolking in de klapperbosschen. Zou de moeite loonen na te gaan hoe het met de verspreiding van mijnwormziekte staat. Dysenterie schijnt er nog al veel voor te komen! Met den gezondheidstoestand is het op Saleijer slecht gegaan. Het eiland heeft in dit opzicht een zekere vermaardheid. 't Is in die streken zóó goed bekend, dat er veel malaria heerscht, dat men er goede goeroe's (inheemsche onderwijzers) kan vinden! Ze willen er niet naar toe, waarvan het geis, dat men zich met minderwaardige krachten moet tevreden stellen!

Hygiene est sur tout et dans tout! Jammer dat men het nog maar zéér, zéér weinig menig begripen, dat een goede gezondheidstoestand van een factor is tot cultureelen vooruitgang! Men kent nog niet, in deze economisch voelende en denkende wereld, dat niet de productie primair is, dat de produceerende mensch het uitgangspunt dient te zijn!

Wat de woningen betreft, evenals dit bijna overal den archipel het geval is, zijn ze tochtig, waar-

door ze praedisponeren voor verkoudheden en borstziekten. Het schijnt, dat de invloed dier borstziekten van veel grooter betekenis is voor de gezondheid der menschen, dan „men” vermoedt! Zekerheid heeft men niet, want medisch-hygiënisch onderzoek in die afgelegen streken bestaat er niet! Misschien praedisponeren die borstziekten voor t.b.c., een ziekte, die wellicht door de snelle aanraking met den westerling over een 50-tal jaren dezelfde fatale rol zal spelen als thans de malaria!

Onderzoek naar 't pandelingschap.

Aan boord van den gouvernementssloper, waarmee ik de reis naar Saleijer en de Zuidelijk daarvan liggende kleinere eilanden maakte, bevond zich de officier van Justitie te Makassar, de heer mr. Vonk. In opdracht van de regeering stelde deze een onderzoek in naar het voorkomen van pandelingschap op die eilanden.

't Onderzoek was niet gemakkelijk. 't Heeft dagen en dagen harden arbeid gekost om „'t er uit” te krijgen! De menschen voelden bij intuïtie dat het ging om dierbare belangen.

Nog zie ik een hoofd de trap van de Aldebaran beklimmen, zenuwachtig aan zijn beenen krabbend, 'n benauwde glimlach om zijn lippen. Hij moest worden „uitgehoord”. Hij kreeg een plaatsje voor op het schip. Een volgeling had de „kraeng” (zoo was zijn titel) bij zich. Alles negeerde hij, want hij bekleedt een hooge positie in zijn maatschappij. Typisch was het, hem te hooren aanspreken. Zijn titel werd wel eens wat vlug uitgesproken, en dan klonk het als ons Hollandsch „kreg”. 't Was niet bepaald stichtelijk voor mijn ooren, wanneer den „kreg” gevraagd werd antwoord te geven op een hem gedane vraag!

De heer Vonk had de groote welwillendheid een kort resumé voor me op te maken, nadat hij allen, die er voor in de termen vielen, systematisch had uitgehoord. Omdat slavernij en pandelingschap van betekenis zijn voor het bevolkingsvraagstuk, neem 'k het heelemaal over. Niet iedereen zal het verband duidelijk zijn. 't Komt in het kort hierop neer, dat het geboortecijfer bij slaven en pandelingen vaak lager is dan bij vrijen.

De heer Vonk dan schrijft:

„Hoewel het nemen van pandelingen over geheel Ned.-Indië reeds in 1872 werd afgeschaft en strafbaar gesteld met een strafmaximum van f 1000 boete, bleek dat het pandelingschap nog ten huidige dage leeft in het praktische leven als een volkomen normale instelling, waarop de sociale en economische verhoudingen niet voor een gering gedeelte zijn gebaseerd. Debiteuren toch worden onderscheiden in personen, die wel en personen, die niet in staat zijn om hun schulden uit bezittingen te delgen. Ze hebben zelfs in de Saleijersche taal verschillende namen, hetgeen op zichzelf reeds wijst op verschil in rechtstoestand. De eersten heeten „taoe minrang”, de tweeden „taoe manginrang”. De laatste benaming kan kort vertaald worden met het woord „pandeling”.

„In het algemeen zijn pandelingen verplicht voor hun pandheer te werken, zonder hiervoor enig loon te ontvangen. Zij krijgen slechts zooveel als noodig om niet te sterven, n.l. voedsel, schaarsche kleding en onderdak. Met hun arbeidsprestaties kunnen ze hun schuld niet delgen, daar deze in wezen wordt beschouwd als rente van de verschuldigde hoofdsom. Het gevolg hiervan is, dat velen hun geheele leven niet in staat zijn vrije menschen te worden, terwijl het niet zelden nog voorkomt, dat ook de kinderen door het onbetaald blijven van de schulden hunner ouders, pandelingen worden.

„Aangezien op Saleijer en de daarbij behoorende eilanden een belangrijke inheemsche klappercultuur bestaat, waarvan het bezit voornamelijk is geconcentreerd bij de hoofden en relatief weinige kapitaalachtigen, worden die pandelingen ook benut voor den aanleg van klappertuinen. Gewoonlijk wordt dan tusschen schuldeischer en schuldenaar-pandeling overeengekomen, dat deze een klapper-

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen **concurrerende prijs** prima kwaliteit **Melk en Zuivelproducten**. Probeert U eens onze **Prima Roomboter**, de kwaliteit zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

Kweekerij STUIJVESANT

TEL. 70747 DEN HAAG TEL. 70747

Tuinaanleg - Leveranties
Benodigdheden - Teekeningen
Begrotingen kosteloos

PLANTEN, ENZ. TE BEZICHTIGEN OP DE
KWEKERIJ STUIJVESANTSTRAAT No. 100

Firma JANUS & Co.

VOETLIJDERS

Onze SPECIALE modellen
SCHOEISEL

voor zeer gevoelige en
afwijkende voeten

en onze groote sorteering
VOETHULPMIDDELEN
kunnen ook U helpen

D. HESS & ZN
Heerenstraat 12 B, Den Haag

Vraagt gratis Brochure.

Laat U
voordeelig installeeren

door

P. B. v. MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12 DEN HAAG Torenstraat 5
TELEFOON 12898

BEDDEGOED

Gegarandeerd zuivere vulling

Ruime keuze

KARPETTEN

J. J. HOLTZAPFEL - Juwelier

Thomsonlaan 112 - DEN HAAG - Tel. 32844

TAFELGEREI IN GERROWÉ ALPACCA

... en GERROWÉ SILVER-PLATE ...

Speciaal geschikt voor Indië

Bezoekt zonder eenige verplichting ons Magazijn

VERKOOPHUIS

Groot Hertoginnelaan 101

SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Maison H. SIMONS
's-Gravenhage.

MANTELHUIS
HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West“

JAPONNENHUIS
NOORDEINDE 17a

Uitsluitend betere Confectie
Voordeelige prijzen!

RIJSWIJK (Z.-H.)

Te koop HOEK-HEERENHUIS op
eersten stand, met grooten Tuin. Door
zonnige ligging zeer geschikt voor repatri-
eerenden. Koopprijs **f 20.000.-**.
Event. **gemeub. of ongemeub. te huur.**
Te bevragen: Geestbrugweg 37, Rijswijk.

MAISON
DROUOT
Fred. Hendrikl. 85
Telefoon 52379
DEN HAAG

**Woning-
Inrichting**

Beleefd noodigen
wij U uit tot een
bezoek aan onze
Magazijnen
en Modelkamers

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA“

Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

Het goedkoopste adres voor
Complete Meubileeringen

in- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

Verzendingen door geheel Neaerlana,
Oost- en West-Indië

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

E. J. VAN WESSEL
FREDERIK HENDRIKLAAN 68-70

VLEESCHHOUWERIJ

RUND-, KALFS-, VARKENS- EN LAMSVLEESCH

FABRIEK VAN TOEBEREIDE WORST- EN
VLEESCHWAREN. UITSLUITEND te KWALITEIT
INLANDSCH VLEESCH

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
Dagelijksche bezorging in Den Haag en Omstreken.
Prompte en vlugge bediening.

TELEF. 53634 (3 lijnen) - DEN HAAG.

VERZEKERT U tegen ZIEKTE

(maximum uitkeering 26 weken per jaar)

bij **„HET HOLLANDSCHE KRUIS“**
Louise de Colignystraat 2a - 's-Gravenhage

COULANTE SCHADEREGELING

VRAAGT PROSPECTUS

tuin zal aanleggen en onderhouden tot de wilde
varkens of andere dieren den aanplant niet meer
kunnen vernietigen (die aanplant is ± 6 à 7 jaar).
Dan beschouwt men de schuld als te zijn inver-
diend en ingelost. Deze gunstige voorwaarde is ge-
boren uit noodzaak, daar de schuldeischer niet in
staat is bij het aanleggen van tuinen zijn mensche-
lijke panden voldoende te bewaken en dus de vrees
voor vlucht haar rol speelt. Ook het onderhoud
der tuinen is vaak in handen van pandelingen. Ze
hebben dan recht op 1/3 van de geplukte vruch-
ten. De schuld wordt hiermede echter niet gedelgd.

„Een eigenaardige overeenkomst betreft de be-
manning der groote zeilprauwen. (De prauwen heb-
ben in het klein den vorm van vroegere Compagnie-
schepen). Ze zijn gewoonlijk in handen van de In-
heemsche kapitaalkrachtigen, die een schipper aan-
stellen en een bepaalde som geven om daarmede
handel te drijven. De hiermee behaalde winst wordt
gedeeld, doch de uitgeleende som moet steeds wor-
den teruggegeven. De eventuele onmogelijkheid
hiervan heeft volgens de inheemsche rechtsbegrip-
pen vanzelf pandelingschap tengevolge. Men ver-
moedt, dat het overgrote deel der schepelingen
dier prauwen pandelingen zijn.

„Het ligt voor de hand, dat het voortbestaan van
dezen toestand een belang is voor de Saleijersche
tuinen- en prauweneigenaars, die al het mogelijke
doen om het bestaan dier pandelingen te verbloe-
men, doch ook, dat de economische verhoudingen
hierdoor weinig verbetering kunnen ondergaan.

Er is echter reeds ingegrepen en, verbetering
schijnt voor den kleinen man wel een oplosbaar
vraagstuk te zijn”.

Verblijf op Zuid-Celebes.

Boeloekomba.

Te Bonthain verliet ik de *Aldebaran* na een aller-
genoeglijkste reis met passagiers en gullen gezag-
voerder. In de buurt, ik schat pl.m. 80 K.M. er
vandaan, ligt het plaatsje Boeloekomba, waar de
gezaghebber, de heer Kuen, op eigen initiatief aan
't assaineeren was getrokken. Hij is er in 1924 mee
begonnen. 't Werk is uitgevoerd met gestraften en
gemeente-dienstplichtigen, samen pl.m. 120 per
dag. De totale oppervlakte van het droog te leggen
terrein is pl.m. 15 bahoe. 't Werk is bijna gereed.
Met klapperafval zijn kuilen gedicht. Het geheel
is pl.m. 1 meter opgehoogd. Afvoergoten zijn aan-
gelegd, zoodat het heele terrein kan afwateren.
Toen de eerste afvoergoot moest worden aangelegd
wist men niet of het water links of rechts zou
gaan loopen. 't Bleek naar links te zijn. Derhalve
werd rechts de bodem van de goot verhoogd, zóó,
dat het water meer snelheid verkreeg. Ja, in de
Buitengewesten, waar zoo vaak alle technische hulp
ontbreekt, moet men dikwijls anders handelen, dan
men wel zou willen!

Ook technische hulpmiddelen ontbreken! Petro-
leumblikken en handen van werklieden vervullen
dan de rol van wagens-op-decauville-spoor of zand-
spuiters! Ik heb het al meer opgemerkt, maar om-
dat het niet te vaak kan worden gezegd, herhaal
ik het hier nog eens: dringend noodig is er bij het
staatsorgaan, dat de behartiging van sanitaire be-
langen is opgedragen aan een technischen dienst,
die bestuursambtenaren raad geeft en voorlicht!

Kuen heeft volgens bevoegde beoordeelaars mooi
werk gedaan! Waar in Oost-Boeloekomba vroeger
de malaria in de 80 pCt. bedroeg, is zij nu reeds
gedaald tot 24.5 pCt.

De bevolking, die een jaar nog geleden de assai-
neering tegenwerkte, verleent nu medewerking, om-
dat ze de beteekenis van 't werk heeft begrepen. Ze
verzamelde materiaal om haar eigen erven er mee
op te hoogen. Dit *a governo* van hen, die meenen
dat „die Inlanders toch niet willen”. Een bezwaar
van de methode is dit, dat het materiaal van orga-
nischen oorsprong is en dus zal inslinken. Daarom
zal jarenlange contróle noodig zijn om ingezakte
stukken weer op te hoogen. De bestuursvestiging

Boeloekomba wordt binnen zeer kort opgeheven.
de ambtenaar, die nu deze onderafdeeling bij
eigen gebied ziet gevoegd, den tijd kunnen vinden
voor geregelde contróle en geregeld onderhoud
hoop het van harte!

In het Boeloekomba'sche schatte men inder-
het aantal framboesialijders op pl.m. 11.000. V
'24 zijn hiervan tegen betaling behandeld 5000.
Augustus '24 zijn er ingespoten 6201 mensche-
Ben ik goed ingelicht, dan heeft men 't door
adatkas laten betalen, omdat de menschen zelf
niet konden bekostigen. Van die 6201 persone-
hebben velen een herhaalde injectie nooze
't Schijnt, dat met de verdere behandeling
lijkheden zijn opgetreden. Dit is wel heel jam-
want als er een middel is om de inheemsche
vertrouwen in te boezemen voor medische
handeling, dan is het wel die met salversan!
de menschen zich niet zouden willen laten
behandelen, dat men er onoverkomelijke moei-
heden mee zou ondervinden, is niet juist! Wie
wel ondervindt, mist tact om met ze om te ga-
Ik zie de prauwtjes weer de kali afvaren vol ge-
den met patiënten. Ik zie weer voor mij de man-
die lijden aan framboesia op hun weg naar de
dokter. Weer hoor ik ze angstig vragen of het wa-
is, dat de dokter er niet is! Dat was op Siberie
De vragers waren halve of misschien wel he-
„wilden”. Op Flores net zoomin moeilijkheid
Neen met praatjes, dat het zooveel moeilij-
is menschen dan Soembawasche paarden te
zamelen, zooals door een oud-gezaghebber
een Indisch blad is opgemerkt, moet men mij
aankomen!

Dat er aan het vraagstuk der framboesiabest-
ding, afgezien van de humanitaire, een sterk eco-
mische kant is, bedenkt men vaak niet. Een ma-
die in ernstige mate lijder is, betaalt geen belasting
verricht geen heerdiensten. Dit kan men kap-
liseen op pl.m. f 15.— per jaar. Verder leeft
op kosten der gemeenschap. Stel dit op f 0.10
dag, dan wordt het totale bedrag, laag ges-
f 50.— per jaar. En wat kost de behandeling?
der is de lijder ongeschikt voor de voortplant-
't Vraagstuk is dus ook van belang voor het be-
kingsprobleem.

(Wordt vervolgd)

Van Eeden-Fonds.

Drie-en-Twintigste Jaarverslag, over 1924

In het verslagjaar onderging de Nederlands
Commissie geen verandering; zij bleef bestaan
de heeren: Mr. Dr. C. F. Schoch, Voorzitter; W.
D. Baron van Asbeck; Dr. H. D. Benjamins;
Dr. A. Pulle; Dr. L. P. de Bussy, Secretaris-
ningmeester.

Wat de Surinaamsche Commissie aangaat,
besluit No. 903 van 20 Maart 1924 verleende
Gouverneur van Suriname de heer E. Essed op
verzoek eervol ontslag als lid van de geno-
commissie, terwijl bij besluit No. 904 van 20
1924 dr. D. S. Fernandes, leeraar aan de Hen-
de van Normalschool, als zoodanig werd beno-
de Surinaamsche Commissie bestaat thans
heeren: de Directeur van Landbouw, Nijverheid
Handel, E. Snellen, voorzitter ex officio; de Di-
teur van het Landbouwproefstation, Prof. D.
Stahel, ex officio; L. Diephuis, Gedelegeerde
de West-Indische Cultuurbank; Dr. D. S. Fer-
des, Leeraar aan de Hendrik- en de Normalschool,
L. Gonggrijp, Houtvester, Secretaris.

De heer Baron van Asbeck vertoefde bijna
geheele verslagjaar buitenslands. Mr. Dr. Schoch
verbleef enige maanden in Suriname en maakte
van die gelegenheid gebruik tal van zaken, het
Eeden-Fonds betreffend, mondeling met de Sur-
naamsche Commissie te bespreken en te regelen.

DROGISTERIJ „HET KRUIDENHUIS“
Fa SCHOFF - BILTHOVEN

(Ass.-Apotheker - Gedipl. Drogiste)
Julianalaan 16, n. h. Postkantoor Telef. 6524
Minerale en Medicinale Wateren en Zouten
Drogerijen - Chemicaliën - Verbandstoffen - Specialiteiten
FOTO-ARTIKELEN

Official **Ford** Dealer
THE UNIVERSAL CAR

Reinkenstraat 1 K Garage „Hamim”, H. Wegerif Den Haag, Tel. 34215
Service - Automobielen-Onderdeelen

mens zijn verblijf aldaar schreef de Voorzitter van de West-Indische Gids, jaargang VI, blz. 27 (24) het hieronder opgenomen artikel:

Het Van Eeden-Fonds

door Mr. Dr. G. F. SCHOCH

de Gids van Januari 1924 heeft Prof. Dr. F. A. F. C. een mooie en natuurgetrouwe schildering gegeven van het tropische oerwoud van Suriname, zooals dit zag en daarvan genoot op zijn laatste reis naar de West-Indische Kolonie in 1923. Een ieder zij de beschrijving onder den titel „In de wouden van Suriname” gaarne aanbevelen.

oeroep van Prof. Went aan het slot van zijn artikel, thans zelf weder in de kolonie vertoefde en genietende van de heerlijke omgeving in dit schied Nederland, naar de pen grijpen.

ruist in zijn hart eindigt Prof. Went met den wensch dat voor Nederlandsche biologen in het algemeen meer de gelegenheid moet worden geopend in Suriname even leerrijke maanden door te brengen als hij er beleefd heeft.

Hooggeleerde herinnert dan aan het in Nederland bestaande Buitenzorgfonds, dat botanici in de Buitenzorg stelt door een bezoek aan 's Lands Plantentuin te Buitenzorg kennis te maken met de Surinaamse flora en zou nu zoo gaarne in het leven zien een „Surinaamse”, waarmede men het Nederlandsche biologen, zoowel botanici als andere gemakkelijker zou kunnen maken de zooveel schiere en wildere natuur van Suriname's bindende te onderzoeken.

nu roept Prof. Went de vermogende Nederlanders op om hem te helpen een dergelijk plan tot uitvoering te brengen.

ik dien oproep las dacht ik onwillekeurig aan de roep van Homerus, dat zelfs Homerus wel eens aan de roep van de natuur was.

nu? Was Prof. Went in zijn enthousiaste stem geheel vergeten, hoe reeds jaren geleden dezelfde wensch is geuit en door Nederland en door Suriname gepropageerd en hoe die gedachte toen uiting gevonden in een daad?

hoe bij die daad toen eer is bewezen aan het leven van den bekenden en geëerden Directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, den heer Dr. van Eeden?

het begin van deze eeuw bestaat in Nederland de stichting genaamd het „Van Eedenfonds”.

stichting heeft, blijkens hare statuten, ten doel de bevordering van het botanisch onderzoek van Suriname, zoome de Nederlandsche West-Indische Gids, bepaaldelijk van de studie der flora van die Gids.

Nederlandsche plantkundigen die West-Indië betreffen voor botanische studien kan een subsidie verleend; eveneens kan dit geschieden ten behoeve van plantkundigen, die, waar dan ook gevestigd, studies betreffende de West-Indische flora onderzochten of ten aanzien van de uitgaven van boeken en tijdschriften deze flora betreffende.

deze prijsvragen kunnen worden uitgeschreven en de prijzen daarvoor uitgereikt, betreffende bedoelde andere onderwerpen van botanischen aard, die belang voor Nederlandsch West-Indië.

de stichting heeft gedurende de jaren van haar bestaan gedaan wat zij kon om met de bescheiden middelen, die tot hare beschikking stonden, te doen wat kon. In de deskundige kringen is het fonds bekend en telken jare komt het verslag van het fonds voor onder de bijlagen van het jaarverslag van het Koloniaal Instituut.

Van Eedenfonds wordt thans, met ondergeteekende als Voorzitter, in Nederland bestuurd door de volgende personen: Dr. L. P. de Bussy, secretaris-penningmeester; W. H. D. Baron van Asbeck; Dr. H. D. van der Pijl en Prof. Dr. A. Palle.

Suriname bestaat een Commissie als adviseerend orgaan, waarvan de Directeur van Landbouw, Nijverheid, Handel, de heer E. Snellen, Voorzitter is, en verder zitting hebben: Prof. Dr. G. Stahel, Directeur van het Landbouw-Proefstation; L. Diephuis, gedeputeerde van de West-Indische Cultuurbank en L. Gonggrijp, voorzitter van de West-Indische Cultuurbank.

Het Surinaamse fonds is er, al is het onder een naam en al heeft het kapitaal nog slechts den geringen omvang van ± f 27.000.—.

men in Nederland dus iets voor den oproep

van Prof. Went, men steune dan het Van Eedenfonds, ook bij den genoemden Hoogleeraar bekend, en geve ons de gelegenheid in de toekomst meer te kunnen doen, dan wat wij tot nu toe konden doen.

Paramaribo, 16 Februari 1924.

De bewerking van de Flora van Suriname gaat langzaam voort. Het materiaal van enkele groote plantenfamilies werd volledig onderzocht. Het bleek veel nieuwe soorten voor de flora te bevatten. In den loop van het jaar zonden de heeren Prof. Dr. G. Stahel en L. Gonggrijp wederom belangrijke verzamelingen ter onderzoek naar Utrecht, o.a. een groote collectie van den Brownsberg, afkomstig van genummerde boomen.

Herhaaldelijk werden van Utrecht uit inlichtingen verstrekt aan den deskundige van de Commissie van Advies en Onderzoek in zake Surinaamsche Houtsoorten te Delft, terwijl ook omgekeerd zeer belangrijke gegevens, ontleend aan het anatomisch onderzoek der houtmonsters, van Dr. Pfeiffer werden ontvangen.

Uit de vorige jaarverslagen onzer Commissie is gebleken, dat enerzijds vroeger van de publicaties van het Van Eeden-Fonds zeer groote oplagen vervaardigd zijn, anderzijds in de laatste jaren de afname van de nog in ons bezit zijnde exemplaren zeer gering is geweest, niettegenstaande de ervoor gemaakte reclame.

Daar het bewaren en onderhouden van die hoeveelheden bezwaren met zich bracht, deed de bibliothecaris van het Koloniaal Instituut, die ons boekenfonds beheert, het voorstel aan de leden van eenige daarvoor in aanmerking komende vereenigingen (Nederlandsche Botanische Vereeniging, Natuur-Historische Vereeniging, Ned.-Ind. Natuur-Historische Vereeniging, De Levende Natuur, Amigoe di Curaçao, enz.) exemplaren aan te bieden tegen betaling van de frankeeringskosten.

Het gevolg daarvan is geweest, dat in het geheel 555 exemplaren afgegeven zijn, zoodat ons boekenbezit op het oogenblik bestaat uit:

Bulletin No. 38	25 stuks.
Bulletin No. 47	16 stuks.
Boldingh, Flora enz.	191 stuks.

De geldelijke bezittingen worden gevormd door:

Waarde effecten op 31 Dec. 1924	f 25.760.25
Inlage Rijkspostspaarbank	195.06
Dagelijksch Deposito bij de Surinaamsche Bank	3.996.22
Kassaldo	36.32½

C. F. SCHOCH,
Voorzitter.
L. P. DE BUSSY,
Secretaris.

Jaarverslag over 1924,
v. d. Hoofdvertegenwoordiger van „Oost en West”
voor Oost-Indië

Bij het opmaken van de balans over 1924, hebben wij, alle omstandigheden in aanmerking genomen, en vergeleken bij verleden jaar, reden tot tevredenheid wat het aantal nieuw toetredende leden betreft.

Hiermede is niet gezegd, dat het aantal niet meer had kunnen zijn. Integendeel — maar zooals in de verschillende afdelingsverslagen van propaganda-avonden in Holland vaak te lezen staat, dat de gedane moeite lang niet evenredig is aan de toename van het ledenaantal, zoo kan diezelfde klacht ook hier in Indië worden gedaan.

Er wordt geen moeite gespaard om nieuwe leden te werven, en het resultaat is, in vergelijking met de vele aanschrijvingen en toezendingen van het Koloniaal Weekblad, niet bevredigend. Erkend

Maison ELEGANTE

Dameskleeding

CHIQUE Coupe
APARTE Modellen
NOUVEAUTÉ's
voor de billijkste
prijzen

OOK MODERNISEEREN

Celebesstraat 32 - DEN HAAG - Tel. 13885

Opl. v. Onderwijzer(es)
Spoedcursus (Ex. 1926)

Aang. voor den cursus aanv. 1 Sept.
a.s. bij den Directeur der Haagsche
Normaallessen **Beeklaan 445**
DEN HAAG

P. WILLEMSE, Koningsplein 2. Telefoon 30942

Haagsche Normaallessen

Beeklaan 445 - Den Haag
Opl. voor Onderw.(es)

Leerlingen voor de 2e en de 3e klasse kunnen zich aanmelden bij den Directeur P. WILLEMSE, Koningsplein 2, Telefoon 30942.

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 34947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Verlofgangers,

U zich in Den Haag en Omstreken vestigt, laat uw wasch behandelen door de

Electricische Wasch- en Strijkinrichting

KUYEREN & HORSTMAN

WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

Haarlem en Omstreken.

Fa Th. A. KLINKHAMER
APOTHEKER

KONINGINNEWEG 69, hoek Jordensstraat - HAARLEM
 TELEFOON 1596

Allop. en Homoeop. Geneesmiddelen
 Verbandstoffen, Specialité's

Bronwateren (Natuurlijk en Kunstmatig)

Zeer spoedige bezorging

VERZENDING NAAR INDIË ONDER GARANTIE

STOEL'S

WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM - KINDERHUISVEST 27 - TEL. 10118

OPGERICHT ANNO 1881

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELD:

BOORDEN - OVERHEMDEN

BLOUSES en JAPONNEN

IN ALLE STOFFEN

TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

HANDEL IN BINNEN- EN BUITENLANDSCHE BIEREN

BOTTELARIJ

MEDICINALE en BRONWATEREN
 geregelde versche vulling

DEPOT VAN WIJNEN
 der Firma JAGER GERLINGS, HOFFLEVERANCIER
 en DE LUZE & FILS

BINNEN- EN BUITENLANDSCHE LIKEUREN
 GEDISTILLEERD - WHISKY - CHAMPAGNE

Dagelijksche opnamen van bestellingen met
 directe bezorging.

Aanbevelend,

C. CASSEE

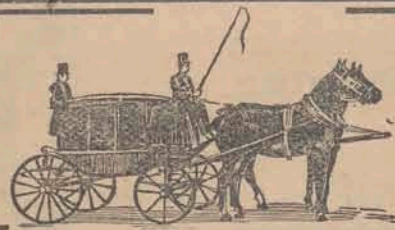
Bloemendaalscheweg 14 Telef.-Interc. 22265

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262

Zijweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

's-Gravenhaagsche Begrafenis-Onderneming

C. LOOIJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG

Telefoon 33788 - Postrekening 46391

dient, dat het aantal in het verslagjaar toegenomen leden dat van 1923 overtroffen heeft, hetgeen eenerzijds moet toegeschreven worden aan de propaganda gemaakt met de jubileumnummers, anderzijds aan de ietwat betere tijden. Een verheugend feit is, dat zoowel de Soesoehocnan van Soerakarta als de Sultan van Djokjakarta lid van „Oost en West” zijn geworden.

Daartegenover staat, dat er in het verslagjaar veel leden zijn afgeschreven. Het zijn dezulken, die een paar jaren achterstallig waren met de voldoening van hun contributies, en die als lid waren aangehouden, in de hoop, dat zij hun laatste contributies zouden voldoen en de achterstallige zouden aanzuiveren.

Onze hoop bleek ten aanzien van velen van hen ijdel te zijn geweest, hoewel dient te worden aange- teekend, dat er ook enkelen waren, die de Vereeniging „Oost en West” den rug niet hebben toege- keerd.

Het is wel jammer, dat het elk jaar voorkomende bedanken voor het lidmaatschap den vooruit- gang van onze Vereeniging niet weinig belemmert.

Het kan niet genoeg herhaald worden, dat zij voor enkele luttel gulden per jaar, voor zich zelf de schoone taak van het nauwer aanhalen van de banden tusschen het Oosten en Westen, van zich afwerpen, en voor de anderen hun taak daardoor moeilijker maken, ook al zijn de eersten zich hier- van niet altijd bewust.

Hoewel met een lantaarn te zoeken, is het wel eens voorgekomen, dat een lid een nieuw lid aan- bracht.

Wij kunnen hen hiervoor niet genoeg dankbaar zijn, en het behoeft geen betoog, dat als ieder lid dit voorbeeld navolgde, onze Vereeniging een enorme schrede voorwaarts zou hebben gemaakt. En een heksentoer lijkt het ons niet om ten minste één nieuw lid te werven, mits de goede wil er voor- zit.

Van de correspondenten hebben wij in het ver- slagjaar niet het genoegen gehad iets te vernemen, behalve van onzen nieuwen correspondent te Ma- nado, den heer J. Roest, die enkele leden aanbracht. Wij willen hopen, dat onze Vereeniging in het jaar 1925 zich moge verheugen in een grooter belang- stelling bij de correspondenten. Dat het vinden van een goed correspondent een lastige taak is, blijkt, dat wij er nog niet in geslaagd zijn te Soerabaja er een te vinden, hoewel het lid G. A. Menalda, In- specteur van Financiën te Soerabaja, ons daarbij de behulpzame hand heeft geboden. Het is jammer, dat de heer Menalda zelf, die wegens drukke werk- zaamheden en de vele en langdurige inspectiereizen, gemeend heeft ons verzoek niet te kunnen aan- vaarden, op Soerabaja niet onze correspondent kan zijn.

Met het verkoopen van de brochures, uitgegeven door de vereeniging „Oost en West” ging het in het verslagjaar naar wensch, althans vergeleken bij wat het geweest was. Vooral de boekjes van de drie series van No. XII „Onze Koloniën” werden gevraagd. Het spreekt van zelf, dat naar onze meening die boekjes meer gevraagd kunnen worden. Ook voor de menschen hier in Indië bevatten die brochures veel wetenswaardige dingen.

Met het binnenkomen van de contributies is, vergeleken met het vorig verslagjaar, eenige ver- betering te bespeuren. Hiermede wil niet worden gezegd, dat wij hierover ten eerste tevreden zijn.

Er zijn helaas nog leden, die niet kunnen besef- fen, dat met het niet prompt voldoen van de con- tributies, zij ons daarmede veel administratieven last bezorgen. Hierbij doet zich niet zelden het ge- val voor, dat de contributie over dat jaar onbetaald blijft, hoewel herhaaldelijk aangeschreven. En wan- neer het volgende jaar de achterstallige contributie ook dient bijbetaald te worden, blijkt het dubbele bedrag voor hen bezwaarlijk te zijn, waarom zij maar in het geheel niet wenschen te voldoen. Dit is vaak de reden, waarom zij ten langen leste we-

gens wanbetaling als lid moeten worden afges- ven. Dat had voorkomen kunnen worden, want geregeld prompt betaald wordt bij het presente- van de kwitantie.

Waar de Vereeniging „Oost en West” een nastreeft, dat evident voor een ieder sympat moet zijn, verwonderen wij er ons toch over, niet iedereen gauw bereid is om tot het lid- schap toe te treden, vooral waar de jaarlijks contributie zeer gering is. Is het, omdat hun heden en gedachtenleer van dien aard zijn, het ideële niet genoeg tot hen doordringt, moet wel bedenken, dat bij het ideële zich zelf het geoorloofde materiele aansluit. Of wij bij de goede verstandhouding tusschen twee tijden, haar materiele belangen niet implicite hartig?

Januari 1925.

De Hoofdverlegenwoordiger voor Oost-Indië
 Mr. K. FAUSER.

Rekening en verantwoording over 1924.
 Ontvangsten.

Contributies en bijdragen	f 446
Boekenverkoop	„ 35
Rente	„ 35
Geld (S.° in kas) vorig jaar	„ 35
Totaal	f 480

Uitgaven.

Salaris	f 120
Porti en schrijffloonen	„ 35
Propaganda	„ 35
Diversen	„ 10
Totaal	f 200
Wissel aan het Hoofdbestuur	„ 23
Koersverschil wissel	„ 5
Saldo in kas 1 Juni	„ 5
Totaal	f 203

Begroting van ontvangsten 1925.

Het totaal aan contributies, abbonemen- ten en bijdragen

Begroting van uitgaven.

Salaris	f 120
Porti en schrijffloonen	„ 35
Propaganda	„ 35
Diversen	„ 10
Vermoedelijk bedrag aan het H.B.	„ 30
Totaal	f 500

Van Week tot Week.

11-17 AUGUSTUS.

De a.s. zonsverduistering op Sumatra. Een schappelijke sterrekundige expeditie vertrok Juli uit Washington naar Sumatra, ten einde de volledige zonsverduistering waar te nemen (Telegr. aan de Locomotief).

De Gouverneur-Generaal naar Deli. De Landvoogd 9 September a.s. Deli bezoeken. Het bezoek twaalf dagen duren.

Naar het einde der malaise. De totale ontvangsten Staatsspoor op Java bedroegen over het laatste halfjaar van 1925 f 29.551.000, tegen in het eerste halfjaar van het vorig jaar 26.937.000; aldus meerdere ontvangst van f 2.614.000.

Volkshuisvestingscongres. Den 2en en 3en Augustus te Semarang een door de Sociaal-Technische Vereeniging georganiseerd Volkshuisvestingscongres gehouden.

Pest op Java; de vermindering houdt aan. In de week van 28 Juni tot en met 4 Juli zijn op Java 91 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in die week deeling Temangoeng 14, Magelang 8, Jogjakarta 1.

MAGASIN DE NOUVEAUTÉ
 v.h. Gebr. LEVIJ
 Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 144

DAMES- EN KINDERCONFECTIE
 MODE-ARTIKELN - LINGERIE
 CORSETTEN HOEDEN, etc.

J. L. DEBIJE : DEN HAAG
 Weimarstraat 171 A en B Telefoon 35391
IJzerwaren, Gereedschappen
 voor Vaklieden - Amateurs
 Verzending naar de Tropen onder garantie

Bojolali 15, Klaten 12, Sragen 9, Salatiga 7, Pekalongan 6, Tegal 2 en Poerbolingo 15.

Natuurkundige Vereeniging. Den 19en Juli was het 75 jaar geleden dat de Kon. Natuurkundige Vereeniging te Batavia werd opgericht.

Onwettige occupatie van gronden. Een onderzoek in het jaar 1924 ingesteld, heeft aan het licht gebracht, dat op Java en Madoera in totaal 14.242 bouw in het onwettig bezit was van 723 occupanten; in de Buitengewesten zijn 86 onwettige occupanten ontdekt, met een bezit van 313 bouw. (Loc.)

Van den Volksraad. De assistent-resident van Pematangiantar, de hr. H. F. K. Ezerman, lid van den Pol.-Econ. Bond, is gekozen tot lid van den Volksraad in de vacature-Kiës. (Aneta).

Op uit Indië. Aneta seint dd. Batavia 14 Aug. Allerwege zijn plaatselijke steuncomité's ten bate van de cycloonramp in Nederland opgericht. — Verschillende dagbladen openen inschrijvingen.

Gravenstaking te Makasar. Volgens een Aneta-telegram uit Makassar is aldaar den 14en dezer een partiele drukkersstaking uitgebroken.

C. B. Gramberg †. Een telegrafisch bericht meldt het plotseling overlijden van Mr. C. B. Gramberg, voorzitter van den Landraad te Ngandjoek, Java.

Havenstaking te Semarang. Aneta seint dd. Batavia 13 Aug. Honderdvijftig koelies zijn alhier teruggekeerd uit Semarang, wijl het resterende aantal voldoende was. — Een nader telegram (van 15 Aug.) luidt: Honderd Bankasche prauwenvoerders zijn naar Semarang vertrokken om de plaatsen van slakers bij het Semarangsche Prauwenveer in te nemen.

Mein W. Dumortier †. Te 's-Gravenhage is, in den onderdom van 85 jaar, overleden de oud-kapitein der Inf. van het Oost-Ind. leger de heer W. Dumortier. De overledene was gerechtigd tot het dragen van het eereteeken voor belangrijke krijgsverrichtingen met gesp 1873—1876 en het onderscheidingsteeken voor langdurigen dienst als officier.

ono gearresteerd. Volgens een Aneta-bericht is Darsono, de leider van de staking bij de Semarangsche ziekenverpleging, gearresteerd wegens het aanzetten tot staking en het verspreiden in het blad Api van onjuiste berichten aangaande een politiestaking.

provincie West-Java. De Regeering stelde Batavia als zetel van de provincie West-Java vast. Het aantal zetels in den Provinciaal Raad zal 20 bedragen voor personen van inheemschen landaard en 20 voor Nederlanders. (Aneta, 17 Aug.).

afsteden van Gow.-Gen. Mr. D. Fock. In een persgesprek (Koloniaal Bijbl. van de Haagsche Courant, dd. 17 dezer) heeft Mr. Dr. W. M. G. Schumann, oud-voorzitter van den Volksraad, gezegd dat het vrij zeker is dat Gow.-Gen. Fock het volgend jaar als zoodanig zal afsteden.

soverzicht uit de Indische Bladen.
UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Volksraad (vervolg).
Locomotief (6 t/m 13 Juli) en het **Bat.** (8 t/m 14 Juli) bevatten uitvoerige verslagen, betreffende: **De Volksraad over Gouvernementszaken; Onderwijs en B. G. D.** (Redevoeringen van heer Van der Meulen en dr. Van Lonkhuyzen); **en Besluiten; Het nieuwe contract met de M. (M. v. A.); De Oorlogsbegroting; Marine; de rede van den heer Roelofs (dir. G. B.); Marine.** Het **Bat Nwsbl.** geeft overzichten van het **Soer. Hbl.** (6 t/m 11 Juli) Volksraadskronen de **Java-Bode** (1 t/m 14 Juli) redactionele artikelen.

regeringsgemachtigde, dr. van Lonkhuyzen, inspecteur der volksgezondheid, meent, dat het in Indië aanwezige geneeskundigen geenszins "namend klein" is te achten, aangezien de toereken en mogelijkheden hier te lande niet volgens de maatstaf mogen worden beoordeeld. Op medische congressen van medici wordt dit erkend en de organisatie en hetgeen hier reeds geschied medisch en hygiënisch gebied groote waarde-

ring. Ware Indië even ontwikkeld als Nederland, dan zouden er 25.000 geneesheeren noodig zijn. Er zijn er thans 900, doch als gezegd, men kan Nederlandsche en Indische toestanden ten dezen opzichte niet vergelijken, uit hoofde, dat ginds de geheele bevolking medisch-hygiënische zorg wenscht, waar zij hier zich slechts langzaam went. De Regeering meent, dat Zij het meest gewenschte tempo volgt. (De Loc. 7 Juli).

Volmondig kan worden verklaard, dat de K.P.M. in de aflopende periode hare verplichtingen in den ruimsten zin van het woord steeds ten volle nagekomen is. Welke gevolgen het zou hebben, wanneer niet tot het sluiten van een nieuwe overeenkomst met de K.P.M. werd overgegaan, is moeilijk te voorspellen; de toestand waarin men dan zou komen te verkeeren is op het oogenblik niet te overzien. Den leden, die het monopolistisch karakter der K.P.M., zooals zij dat noemden, niet in het belang achten van de economische expansie der Buitengewesten, welke h.i. door een scherpe concurrentie beter zou zijn gediend, doet de Regeering opmerken, dat de overeenkomst — in aanmerking genomen dat het gouvernementstervoer slechts een gering percentage van het totale transport der Maatschappij bedraagt — concurrentie op de verschillende lijnen geenszins uitsluit. Wel krijgt de K.P.M. door het contract een voorsprong op andere reederijen, doch deze is niet zoo groot, dat tegen dit nadeel de voordeelen uit die overeenkomst voortvloeiend — in hoofdzaak de zekerheid van communicatie tusschen de verschillende gewesten en eilanden, welke voor de bestuursorganisatie van het allergruotste gewicht — is niet ruimschoots opwegen. (De Loc. 9 Juli. Het Regeeringsantwoord).

De heer Van der Weyden wijst op den toestand van weerloosheid van Indië en vraagt deswege naar den stand van de oplossing van het defensievraagstuk. De grondslagen voor de verdediging te land hangen in de lucht, zoolang de grondslagen voor de defensie ter zee niet zijn vastgesteld. (De Loc. 9 Juli).

De Regeering moet het verwijt afwijzen, als zou Zij de defensiebelangen verwaarloozen. (De Loc. 10 Juli. Rede van gen. Gerth van Wijk).

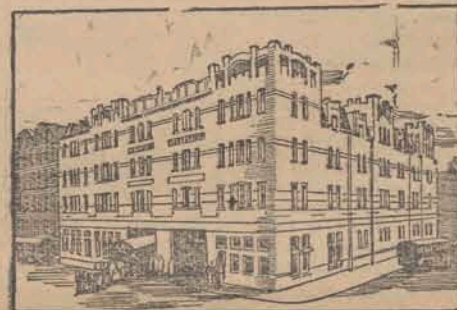
De aangevraagde schepen passen in het stelsel van het ontwerp-vlootwet. De Regeering kan zich geen stelsel denken waarin die schepen niet zouden passen. De Marine-vliegdienst voldoet uitstekend Niet het tekort aan technisch personeel maar het verouderde materieel is oorzaak van het geringe aantal vliegreuen. De Regeering is nog steeds van meening, dat minstens één voldoende sterk steunpunt voor de vloot moet worden ingericht. (De Loc. 10 Juli. Rede van vice-adm. Gooszen).

De voorwaardelijke veroordeeling. Een goede maatregel. Lombroso-klantjes. Gevangenis-wezen.
 Ten departemente van Justitie ligt een ontwerp gereed tot het invoeren ook in Indië van het Instituut der voorwaardelijke veroordeeling en ter verruiming van de reeds bestaande instelling der voorwaardelijke invrijheidsstelling. Door enkele leden van den Volksraad is reeds bij voorbaat kritiek uitgeoefend op deze invoering, waarbij als krachtigste argument gebedigd werd, dat de Inlandsche maatschappij nog in geen deele rijp is te achten voor het stelsel der voorwaardelijke veroordeeling. De heer mr. dr. Rutgers deelde de **Java-Bode** (13 Juli) o.m. mede dat als direct uitvloeisel van het invoeren der voorwaardelijke veroordeeling in Holland, zulks ook voor Indië gewenscht wordt geacht. Het trekken van een scheidingslijn tusschen Europeanen en Inlanders is z.i. absurd, omdat er naast minder ontwikkelde Europeanen, wel degelijk een groot aantal behoorlijk ontwikkelde Inlanders bestaan, die zeer zeker rijp te achten zijn voor het eventueel toepassen op hen van de voorwaardelijke veroordeeling. In de praktijk zal de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling nog gedurende vele jaren zoodanig zijn, dat ze voor 90 procent wellicht op de Europeesche, voor misschien slechts 10 procent op de Inlandsche veroordeelden kan worden toegepast. Doch deze verhouding zal met den tijd beter worden, daar rechtens mag worden verwacht, dat het stelsel opvoedend op den Inlander zal werken. De resultaten van de reeds ingevoerde voorwaardelijke invrijheidsstelling zijn schitterend, zoo zelfs, dat de heer Rutgers tegen het plan tot verruiming geen noemenswaardigen tegenstand verwacht.

Bij Kon. Besluit van 22 Nov. 1924 no. 29 werd de tekst van het eerste lid van art. 20 van het W. v. S. opnieuw vastgesteld, naar aanleiding waarvan bij de

L. J. VAN DER WAL
DAMES- en HEERENKLEEDERMAKER
PAUL KRUGERLAAN 22, DEN HAAG.
UITGEBREIDE COLLECTIE STALEN.
BILLIJKE PRIJZEN.

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
 DEN HAAG
 AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
 :: Bewaring bagage ::
 voor repatriërenden
OVERZEE-TRANSPORTEN

Woningbureau P. MAN
 Steenhofstraat 5 bij 't Station - Interc. Tel. S. 45
SOESTDIJK

Verstrekt inlichtingen over Buitenplaatsen, Villa's Landhuizen en Bouwterreinen. Zondags gesloten

Vraagt gratis Woningcourant van Vraag en Aanbod van P. MAN voor Soest, Soestdijk, Soestduinen en Omgeving.

N.V. STOOMWASCH- EN STRIJKINRICHTING

voorheen

H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168

TELEFOON 31791

'S-GRAVENHAGE

GEOPEND

CASSA MARIS

Bedden- en Meubelmagazijn

NEPTUNUSSTRAAT 76-78

DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier

voor Stoffeederij,

Bedden, Matrassen en Markiezen

Amateur
 FOTO
 HANDEL
TELEFOON 30098
 GOUDSBLOEMLAAN 126
 DEN HAAG
 op het gebied van Fotografie

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. Str. k. en w. w. op de logeerk.

PENSION „QUIST“
Stadhoudersplein 17-19
Tel. 51523

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
OOSTERWIJK & V. D. LUIJCK

BESCHIKBAAR.

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging. Matige prijzen.

VILLA GRETHALIA
Pension Stouthamer
L. de Colignyplein 14
kamers met volledig pension vanaf f 50.— per maand.

Restaurant RITZER, Parkstraat, Telefoon 13903,
Menu f 1.25, Soep, Schotel naar keuze, Pudding.

Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuken.

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER
Parklaan 69
HAARLEM

Bezoekt Hotel Pension Rozenaal, Café Restaur. Tel. 13574 OVERVEEN
A. J. V. SCHOOTEN, Eigenaar
voorheen Hofmeester der S. M. N.

Holl.-Indisch Restaurant „NOBACK“

Sweelinckstraat 158
Telefoon 36257

Tevens uitzending van Holl. en Ind. Diners.

Rijsttafel . . . vanaf f 1.25, f 1.50, f 2.— en hooger.
Holl. Diners . . . vanaf f 0.70, f 0.95, f 1.25 en hooger.

Beleefd aanbevelend, MEVR. NOBACK

Pension Restaurant
Jacob Hopstraat 1 DEN HAAG Sweelinckstraat 158

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE BROODJES PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ.

Aanbevelend, **W. F. KLINK,**
Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
Wordt ook thuis bezorgd.

BEKENDMAKING

Hiermede maak ik U bekend, dat ik heb geopend een **1ste klas inrichting voor uitzending van diners**
Levering van extra Diners aan huis

Diners bestaande uit

LUNCH f 0.80	DINERS f 1.00	DINERS f 1.10	DINERS f 1.20	DINERS f 1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen Compote en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen Visch of wild Compote en Dessert

Van 12—2 en van 5—8 uur
CROQUETTES f 0.15 VLEESCH PASTEITJES f 0.20

Aanbevelend, **MAISON DE HELD**
KON. WILHELMINALAAN - VOORBURG - TEL. V. 000

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

Pension Mevrouw OP 't HOLT

KRULLELAAN 37 ZEIST.

Munt uit door goede keuken
en billijke prijzen

Wordt door gegoede Indische Familie's aanbevolen.

Ringers Cacao

1ste klasse Ned. Fabrikaat RINGERS - Rotterdam Alkmaar

ordonnantie van 22 Apr. j.l. *Stsbl.* 184 ook het eerste en tweede lid van art. 64 van het Gestichtenreglement werden herzien. Deze herziening is — volgens het *Soer. Hbl.* (11 Juli) — een zeer gewichtige, waar thans voor den rechter de mogelijkheid is uitgebreid om tot vrijheidsstraffen veroordeelden de uren buiten den werkdag ook buiten de gevangenis in vrijheid te laten doorbrengen. Immers, waar art. 20 die gelegenheid schiep voor de tot ten hoogste 6 dagen hechtenis veroordeelden, kan de rechter desgewenscht deze gunst thans uitstreken tot de veel talrijker categorie van tot vrijheidsstraffen veroordeelden — gevangenisstraf of hechtenis — voor den tijd van ten hoogste één maand. Voor het verkrijgen van deze gunst mogen slechts die bestraften in aanmerking worden gebracht, van wie de rechter de redelijke zekerheid bezit, dat zij niet moeten worden ondergebracht in de rubriek van de beroepsmisdadigers, de met de gevangenis vertrouwde en verharde elementen. Juist ten opzichte van den eenvoudigen kampongman, voor wien vooral in dezen verlichte tijd de gevaren voor blijvende besmetting in de gevangenis allesbehalve denkbeeldig zijn, verdient de maatregel dankbare waardeering. Bovendien kan zij, goed en op ruime wijze toegepast, een niet onbeduidende bezuiniging brengen, waar voor op deze wijze gestraften het onderhoud, voeding enz. niet geheel ten laste van de gemeenschap zal komen. Er is alweer een stap voorwaarts gezet!

De heer W. S. de Haas, hoofd van de afdeling Tucht- en Opvoedingswezen, voorzag *De Loc.* (6 Juli) van nadere gegevens omtrent het standpunt van de overheid tegenover *misdriven door minderjarigen*. De op 1 Jan. 1918 van kracht geworden nieuwe bepalingen verleen den Indischen rechter de bevoegdheid om personen beneden de 16 jaar, die zich aan een strafbaar feit hebben schuldig gemaakt, zonder toepassing van eenige straf terug te geven aan ouders of voogden, hen te veroordeelen of hen ter beschikking te stellen van de Regeering, eveneens zonder toepassing van eenige straf. In het laatste geval wordt de delinquent of in een landsopvoedingsgesticht geplaatst, of ter opvoeding toevertrouwd aan een in Nederlandsch-Indië gevestigd persoon, rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging of aan een aldaar gevestigde stichting of instelling van weldadigheid. Deze dwangopvoeding kan echter volgens de artikelen 45 en 46 van het wetboek van strafrecht alleen duren, totdat de leeftijd van 21 jaar is bereikt. Onder de nieuwe bepalingen begon de Regeering dan ook eindelijk wat te doen voor de jeugdige crimineelen. Reeds op 1 Maart 1918 werd het *eerste gouvernement dwangopvoedingsgesticht te Semarang* geopend, welk gesticht verdeeld is in 4 afdelingen. In het Regeeringsgesticht is het natuurlijk hoofdzaak het boefje te wennen aan een leven van orde en regelmaat en hem daarnaast iets te leeren, waarmee hij naderhand zijn brood zal kunnen verdienen. Aan de verpleegden wordt eenvoudig onderwijs gegeven in de gewone vakken van de lagere school, dus lezen, schrijven, rekenen, enz. Daarnaast ontvangen de verpleegden ook onderricht in handenarbeid. In de Semarangse inrichting werden hiertoe een timmerij, een vlechterij en een kleermakerij in het leven geroepen. Het aantal Regeeringspupillen nam weldra in die mate toe, dat het noodig bleek meerdere van dergelijke inrichtingen in het leven te roepen. Daartoe werd einde 1922 te *Malang* een centraal doorgangshuis geopend, hetwelk plaats biedt aan ongeveer 400 minderjarigen, terwijl landsinrichtingen voor jongens (250 plaatsen) en een voor meisjes te *Tangerang* in gebruik zullen worden genomen, in den loop van dit jaar. Ook in dit jaar zal te *Ngawi* nog een centraal doorgangshuis geopend worden.

Ook het particuliere initiatief heeft zich in de laatste jaren buitengewoon krachtig ontwikkeld. In dit verband mag met zeer veel waardeering melding gemaakt worden van den arbeid van de sedert 1916 hier te lande bestaande *Pro Juventute-vereeningen*.

De dienst van het gevangeniswezen is voornemens de vastgestelde leeftijds grens van *jeugdige veroordeelden* te brengen van 19 op 21 jaar en de strafgrens van opneming in een jeugdgevangenis te brengen van zes weken op drie maanden, meldt *De Loc.* (6 Juli. Interview *mr. Hijmans*). Het staat nog niet vast of allen in het gesticht te *Tanah Tinggi* zullen worden ondergebracht, dan wel gedeeltelijk te *Tanah Tinggi* en te *Pamekasan*. Het ontwerp van het bij wijze van proef ombouwen van de slaapzaal in de *centrale gevangenis Tjipinang* tot een zaal met twintig slaapkooien, zal binnenkort afkomen van B. O. W. Indien de proef

N.V. „CIBEM“
Comm. Industr. Bouw- en Expl. M.
Hazelaarstraat 2, DEN HAAG
TELEFOON 31069

**BOUWT
INSTALLEERT } Uwe woninge**

gunstig blijkt te verlopen, verwacht men de voortgang op groote schaal.

Een uitstel.

De Volksraad heeft met groote meerderheid stemmen een motie aangenomen, waarbij de Regeering wordt uitgenoodigd den *nieuwen Volksraad* te raad van *Gedelegeerden*, samengesteld op de basis van de nieuwe wet op de Staatsinrichting, in Mei 1926 arbeid te doen aanvangen en niet in 1926. Wie is met de vele technische en organisatorische deringen, die zich in het Indische politieke leven voltrekken, zal erkennen — betoogt het *Soer. Hbl.* (11 Juli) — dat het uitstel noodig is. De overheid van de motie van uitstel luidt, dat een gezette reiding van de inwerkingtreding van de nieuwe wet op de Staatsinrichting gewenscht is, zoowel voor goed beraad over de noodige uitvoeringsregelingen voor een juiste oriëntering der politieke organen op de wijzigingen in het staatkundig leven, wegens de invoering der nieuwe wet zullen intreden. „S. H.“ beziet de quaestie aan de hand van de afwezigheid van den Volksraad er toe brachten, tot te adviseeren.

De Loc. (11 Juli) (Eén uur van onbedachtzaamheid) betreurt het uitstel.

De Jaarbeurs te Bandoeng.

De zesde Jaarbeurs te Bandoeng werd uitgesproken door het *Bat. Nwsbl.* van 22, 23 en 27 Juni. *De Loc.* van 20 en 22 Juni.

Zonder nog van een succes te willen spreken, het *Bat. Nwsbl.* (8 Juli) niet anders zeggen, dan resultaten, afgemeten naar de ontvangen entree, tamelijk goed zijn; het aantal bezoekers was 20,000 grooter dan het vorig jaar. Wat het echt beursgedeelte betreft, de *Nederlandsche afdeling* haar vertegenwoordiger, den heer Van der Hoeven, nog al succes te boeken gehad hebben. *Fabriek die tot dusverre geen afzetgebied in Indië hadden* ben hier afnemers en vertegenwoordigers gevonden. Het op de algemeene vergadering van exposanten berde gebrachte maakt over het algemeen niet druk, dat de exposanten ontevreden waren, zo vorige jaar de Australische afdeling. De hoogste van die expositie in het vorige jaar zijn voor gering deel te wijten aan den toen gekozen woordiger.

Het *Soer. Hbl.* (7 Juli) is van meening, dat samenwerking tusschen Bandoeng, Batavia en Soerabaja meer te bereiken zal zijn, dan indien ieder op zijn plaats blijft staan.

Het Verslag der Javasche Bank.

De Deli Crt. (13, 14 en 15 Juli) ziet met belang dat de nieuwe president der Directie van de Bank, *mr. Trip*, de goede oude gewoonte gebleven van een beschouwing van meer algemeen financieelen en economischen aard aan het verslag te doen voorafgaan. Met klimmende belangstelling en waardeering heeft de „D. C.“ dit verslag te zien en te lezen. Het verslag is van een specialiteit in economische aangelegenheden, waardeerd dat iemand, zoo kort in de dingen zoo scherp weet te zien en de Regeering zoo duidelijke handleiding aanbiedt, waarvan nuttig gebruik kan maken. De „D. C.“ vond in slag de voldoening, dat het een doorlopende ging is van hetgeen het blad sinds jaar en dag bevat over de noodzakelijke factoren voor de keling van deze landen. In vogelvlucht herinnerd daarvoor aan het voortdurend pleit voor vermindering van belastingen, bevordering van kapitaalvorming, moediging van het particulier initiatief, inzonderheid van de cultures als ruggegraat van Indië's' draagvermindering van den schuldenlast en een scheiding tusschen gewone en buitengewone belastingen.

Het *Soer. Hbl.* (10 en 11 Juli, 3de bl.) vestigt eens de aandacht op het Verslag en constateert, zooals altijd een schat van opmerkingen bevat, in betekenissen verre uitgaan boven de adviezen van meesten, die zich in den Volksraad en in de beoordeeling der *financieele situatie* bezighielden. Vooral van belang acht het „S. H.“ in de cijfers welke aantoonen: dat de *beleekende derland in den in- en uitvoer van Indië* nog steeds uitging. Van den totalen uitvoer van Indië naar Nederland 28.1 procent en in 1923 14.9 pct. Van geen enkel ander land was de uitvoer het cijfer zoo belangrijk. De uitvoer naar Amerika steeg van 3.9 tot 8.4 pct., die naar Amerika van 9.8 pct., naar Japan van 5.8 tot 8 pct. In 1913

M. STEINS - DEN HAAG
Korte Houtstraat 14a

VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDE

SCHOEN-REPARATIËN

In uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als

Eerste klasse Maatwerk.

BOEKHOUDEN.

Grondig onderwijs in eenige maanden, mondeling en schriftelijk (5000 oud-leerlingen). Prospectus met prima getuigenissen en opgaf van leerboeken op aanv. bij

J. C. TER BRUGGEN

Leeraar Boekhouden M. O.

Boreelstraat 5 - Lijn A. - Den Haag

33.3 pct. van allen import uit Nederland; in 1923 is dit percentage gedaald tot slechts 20.9. Een belangrijke stijging vertoonen hier: Amerika van 2.1 pct. tot 6.3 pct., Japan van 1.6 pct. tot 8 pct. Zelfs de import van Duitse goederen was grooter dan vóór den oorlog; in procenten steeg hij van 6.6 tot 7.9 pct., in gulden van 28.8 tot 48.6 miljoen. De oorzaak is voor een groot deel gelegen in de vermindering van den invoer van izer en staal en van machines en werktuigen. Of van een terugwinnen van het verloren terrein sprake zal kunnen zijn en of niet veeleer een verdere teruggang moet worden verwacht, is — volgens het verslag — in hoofdzaak afhankelijk van het peil der lasten, welke als gevolg van belastingheffing en sociale maatregelen op de Nederlandsche bedrijven drukken. Blijft het tegenwoordige peil gehandhaafd dan zal, gelijk zich laat aanzien, aan een verdere teruggang niet zijn te ont-komen.

Hierin zit een goede les voor Indië — meent het „S. H.” — Men kan met de opdrijving der lasten, welke op eenige industrie rusten, een heel eind gaan. Maar men kan het buitenland niet dwingen onze dure producten te koopen, evenmin als Indië het die van Holland doet.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Verzekering van de rust te Batavia.

Geruimen tijd geleden werd in de „Perniagaan” en ook in deze rubriek mededeeling gedaan van de oprichting ter hoofdplaats Batavia van een particuliere inlichtingsdienst, die als een rechercheur of als een detective een onderzoek kan instellen naar personen, zaken en toestanden, al naar gelang dit door de aangesloten bij dien dienst wordt verlangd.

Dit inlichtingskantoor, dat onder leiding staat van den heer Quick, heeft, naar het schijnt, het vertrouwen van velen weten te winnen en zet zijn werk steeds voort.

Thans schrijft men in de „Perniagaan” van 3 Maart 1925, dat ook een nachtleidsdienst, onder den naam van „Hermadad”, ter hoofdplaats Batavia bestaat, welke particuliere dienst werkzaam is gedurende den nacht en door nachtelijke bewakers en rondes de huizen, kantoren, winkels, enz. van de aangesloten bij dien dienst laat bewaken.

Het personeel van dezen Nachtleidsdienst werkt in de verschillende ressorten samen met de Politie, zoodra dit noodig blijkt en verleent daadwerkelijke krachtige hulp in geval van arrestaties of bij dreigende rustverstoringen.

Uit de „Hermadad” heeft zich nog een nachtleidsdienst gevormd, welke op denzelfden voet is ingericht en dezelfde functie verricht.

Nu zou men zoo zeggen dat bij het bestaan van een inlichtingsdienst en een nachtleidsdienst, die met goed gevolg werken, de rust te Batavia met die beide instellingen voldoende verzekerd zoude zijn, doch niettemin werd nu onlangs het particuliere Detective Bureau te Molenvliet opgericht en in eene circulaire aan de Nederlandsche Nieuwsbladen kennis gegeven, dat dit Bureau, zoowel een nachtelijken Veiligheidsdienst als een Detective Dienst bevatte.

Hetgeen bij al deze particuliere diensten opvalt, is het feit dat de verschillende diensten onder leiding staan van vroegere ambtenaren bij de Politie in Nederland.

Zoo is de leider van de „Hermadad” een oud-politie-opziener en bestaat het grootste gedeelte van het personeel dier instelling uit gewezen politieagenten.

Het beheer over het nieuwe Detective Bureau is toevertrouwd aan den heer Noorman, vroeger commissaris van Politie te Batavia en sectiechef van Pasar Baroe.

De nachtleidsdienst van „de Nieuwe Hermadad” bezigt eveneens vroegere politiedienaren.

In de circulaire van het particulier Detective Bureau, wordt als leider genoemd de vroegere onder-commissaris van politie W. J. Kelder, die 16 jaren politiedienst telt en een leerling was van een der bekendste criminologen in Nederland.

Deze twee laatste naar de Reclame riekende berichten moesten zonder twijfel dienen om de aandacht te trekken.

Doch, zegt de schrijver van het artikel, de heer Kelder is bij de Bataviasche ingezetenen nog wel bekend.

Hij was destijds hoofdopziener en als zoodanig chef van de Opiumrecherche en werd toenmaals gemengd

JEAN PIÉRÔT
BONTWERKER

88 van Swietenstraat 's-Gravenhage
Betrouwbaar en gerenommeerd adres.
Gevestigd sinds 1903.

Laat thans uw bont repareren en vermaken, waardoor U lang wachten in het seizoen verijdert. Bontmantels, niet door ons geleverd, worden ook in bewerking genomen.

in de verwarde geschiedenis van den rechercheur Liauw Kim Sen, die in de gevangenis terecht kwam. Deze diende onder de bevelen van den heer Kelder en noemde bij zijne arrestatie ook de namen zijner chefs, met het gevolg dat de hoofdcommissaris van Rossen strafrechtelijk werd vervolgd en de heer Kelder uit den dienst werd ontslagen.

Diens practischen speurzin was uit de zaak van Liauw Kim Sen echter wel gebleken en dat feit was reeds voldoende voor de noodig geachte reclame.

Uit het vorenstaande blijkt dat de genoemde vroegere dienaren bij de Indische politie, na hun ontslag uit den dienst, thans langs particulieren weg hunne energie en talenten willen beschikbaar stellen ten behoeve van het publiek.

Hoewel, naar schrijver's meening, daartegen weinig te zeggen valt, zoo vindt hij het toch jammer, dat men die eigenschappen niet in volle maat heeft ontplooid in den Staatsdienst, die alle hulpmiddelen daarvoor ter beschikking stelde.

De hoogste functies hadden zij bij den Politiedienst kunnen bereiken en hun dienstpet met de daaraan verbonden uniform niet aan den kapstok behoeven op te hangen.

Hoe het zij, het verzekeren der rust ter hoofdplaats Batavia, geschiedt thans ten deele met hulp van particuliere krachten en kan iedereen die betalen kan en wil, zich wenden bij een der genoemde instellingen, die daarvoor gedurende den nacht, woningen en kantoren met eigen personeel laten bewaken.

Doch onwillekeurig rijzen hier dan de vragen of ter hoofdplaats Batavia geen voldoende gouvernementspolitie aanwezig is en of het noodzakelijk is dat een particuliere politiedienst bijstand moet verlenen bij het onderzoeken van strafdelicten en bij het herstellen van de rust en orde?

Eertijds was de politiemacht sterk 5 schouten, 4 wedono's met 8 assistenten en een aantal politie-oppassers.

Van een nachtleidsdienst of van een Detective-bureau was geen sprake.

Thans bestaat de sterkte uit: 1 hoofdcommissaris met adjunct, tal van commissarissen 1ste en 2de klas en tientallen hoofdopzieners, die tegenwoordig den titel dragen van ondercommissaris.

Voorts zijn er opzieners, tal van hoofdrechercheurs, rechercheurs, hoofdagenten 1ste en 2de klas en politieagenten.

En toch kan men de tegenwoordige veiligheid niet roemen boven die van weleer.

Hebben de ingezetenen, vraagt de schrijver, dan ook niet het recht zich verwonderd te toonen over het resultaat van het werk eener door de belastingbetalers betaalde kostbare politiestelling en zich bezig te houden met de vraag, aan welke oorzaken die toestand moet worden toegeschreven?

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De persoonlijkheid van wijlen Dr. Sun Yat Sen.

I.

In de „Sinar-Sumatra” van 19 Maart 1925, wordt naar aanleiding van den dood van Dr. Sun Yat Sen, eene beschrijving gegeven van het karakter en van het werk van dezen Chineeschen Nationalist, die door sommige personen wel eens de „Tijger van China” is genoemd en wiens heengaan zeker door velen zal worden betreurd.

Men hoopt dat het volk hem zal eeren door het voorbeeld te volgen van den man, die liefde had voor zijn land en dat zijn naam in de geschiedenisboeken zal worden genoemd als te behooren tot de besten, die de wereld heeft voortgebracht.

Dr. Sun Yat Sen was eene persoonlijkheid met een krachtigen wil, die van half-werk niets wilde weten.

Hij ging recht op zijn doel af en als dit mislukte, dan had hij 10-tal pijlen op zijn boog om langs andere wegen dat doel te bereiken.

En, wanneer hij ook dan nog geen succes kon boeken, dan zocht hij de gevaarlijkste plaatsen op om de bezwaren te overwinnen.

Menschen, die verstand hebben van gelaatskennis, verklaren dat het gelaat, volgens het portret, wijst op een breede krachtig denkende persoonlijkheid.

De meening, dat hij in zijne omgeving alles en allen naar zijne hand zette en gevaarlijk was, is eene uiting van zijne vijanden in China, die van oordeel zijn dat hij alles afbrak zonder op te bouwen.

NIJMEGEN

H. J. C. TER HORST

v. h. N. V. PROVINCIALE IJZERHANDEL

MOLENSTRAAT 126, Tel. No. 1835 NIJMEGEN.

SPECIALAAL ADRES voor

complete Keuken-Inrichtingen

THEO WANDERS & Co.

Van Broeckhuysenstraat 15 — Tel. 2441

NIJMEGEN

Piano's - Vleugels - Orgels - Pianola's

Zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden
STEMMEN - REPAREREEN - VERHUREN - INRUILEN

NIJMEEGSCHE IJZERHANDEL

Molenstraat 79-81

Broerstraat 16.

Het meest gesorteerd en goedkoopste adres voor
Huishoudelijke artikelen, Gereedschappen, enz.

Vraagt prijzen s. v. p.

Verzending naar Oost- en West-Indië onder garantte.

Dr. RABINDRANATH TAGORE

Het Centrum der Indische

Cultuur

PRIJS f 0.60

N.V. „ADI-POESTAKA” - 'S-GRAVENHAGE

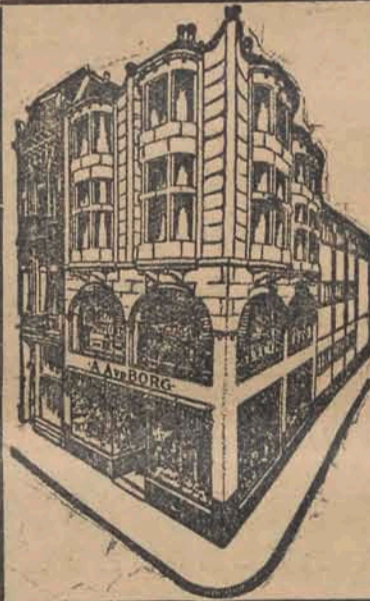
P. TH. VIS, BANKETBAKKER

ST. ANNA STRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT

NIJMEGEN ·· TELEFOON 950

EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ

Specialiteit in Boterspeculaas

A. A. v. d. BORG

Broerstraat 43
NIJMEGEN

WARENHUIS

voor

Galanterieën,
Porcelain-, Glas- en
Emaillewaren,
Borstelwerk,
Schoonm.-artikelen,
Lederwaren, Staal-
en Mandenwerk,
Grootte keuze
Kinderspeelgoederen

Dagelijks iets nieuws.

VASTE PRIJZEN
à CONTANT.

BOULANGERIE - VIENNOISE

SPECIALE BROODBAKKERIJ

Firma Joh. v. Gemert Jacobs

GROOTE STRAAT 15 - TELEFOON 1558 - NIJMEGEN

Eenigst adres voor Hollandsche-, Fransche-
en Duitsche Broodsoorten
Wagens in ALLE wijken.

BIJ VESTIGING

te 's-GRAVENHAGE uit Oost- en West-Indië, is
het vertrouwdste adres voor RUND-, KALFS- en
VARKENSVLEESCH bij

G. J. VAN 'T RIET

KRANENBURGWEG 91, TELEF. 50854

Goedkoop buiten wonen

HEERENHUIZEN met grooten Tuin te Hillegersberg, in prijzen van **f 6600.- tot f 8500.-** Brieven onder No. 618, bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Goedkoop Wonen - Goedkoop Leven

te Alphen a/d Rijn

Ruime Heerenhuizen te koop, bevattende 6 Kamers, Keuken, Kelder, Schuur, Voor- en Achtertuin, Gas- en Waterleiding, Electr. licht, voor **f 7500.- tot f 8000.-** Brieven onder nummer 618a, bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Maison H. HOEK - Den Haag
OBRECHTSTRAAT 295
 Levering van Dames- en Heerenkleeding naar Maat
 Atelier voor reparatiën en Keerwerk
 Aan H.H. Ambtenaren gemakkel. betalingsconditiën

Zijt Gij Abonné van het rijk Geïllustreerde Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie
 PRIJS PER JAARGANG **f 20.-**
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen van **f 10.-**
 Losse nummers **f 2.50**
Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon 11987*

Vraagt Uwen leverancier
LEVENS MIDDELEN
 VAN
J. A. STAM
AMSTERDAM (Holland).
 Speciaal in Vries- en Koelkamer-Artikelen.
 Export naar Oost- en West-Indië.

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST
 HET UITGEBREIDSTE
 KOOKBOEK
 GEB. IN LINNEN STEMPELBAND
f 5.50 :: **f 5.50**
 VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

N.V. Manufacturenmagazijn HET ANKER
 Veenestraat 49 'S-GRAVENHAGE Tel. 12491
Lingeries - Tricotages - Confectie
UITZETTEN voor de Tropen

De taak, welke Dr. Sun Yat Sen op zich had genomen was eene bovenmenselijke. Hij toch wilde China bevrijden van de Boan-Dynastie en ontzag niet de bezwaren en de moeilijkheden, welke voor hem aan dien arbeid waren verbonden, niet het minst door te trachten in het geheele land partijgangers te vinden. Zijn afbrekend werk op politiek gebied begon in het jaar 1900 te Canton, doch moest door de van uit Peking genomen tegenmaatregelen worden opgegeven, met het gevolg dat hij gedwongen werd uit zijne geboorteplaats te vluchten.

Het aantal Chinese studenten dat de scholen in Japan bezocht, werd in het jaar 1905 belangrijk versterkt en vormde de voorhoede van de propagandisten, op die plaatsing van Dr. Sun Yat Sen, waar hij succes had bij zijn streven, dat de omverwerping van de Boan-Dynastie beoogde.

Die geheime actie was destijds onbekend aan de vreemdelingen en konden zij dus ook niet begrijpen op welke wijze de Chinese nationalisten die omverwerping van de Boan-Dynastie zouden klaar spelen.

Het is bekend dat de geheime genootschappen in China instellingen zijn die in de Chinese samenleving thuis behooren.

Zij bestaan reeds eeuwen en hebben ten doel niet alleen de aaneensluiting te bevorderen van hen die zich verdrukt gevoelen doch ook om elkander te helpen en te steunen.

De leden dier geheime vereenigingen worden door de autoriteiten als gevaarlijk beschouwd, hetgeen het feit verklaart dat zoovelen hunner tijdens de Vorstenbesturen werden gevat en veroordeeld.

Dr. Sun Yat Sen heeft begrepen dat als een mensch moedig is en leiding kan geven, men van die geheime genootschappen partij kan trekken en vertrok dienengevolge in het jaar 1905 naar Tokio, alwaar hij voor zijn doel verschillende geheime genootschappen in het leven riep.

Uit die actie is de Kok Bin Tong partij ontstaan, die de revolutionaire gedachte over geheel China verspreidde, den Keizer Swan Tong ten val bracht en Dr. Sun Yat Sen tijdelijk als President van de Chinese Republiek aanstelde.

De personen, die thans aan het hoofd der Chinese Regeering staan, werden destijds allen door de Boan-Dynastie gezocht, terwijl een groote prijs werd uitgelooft op het hoofd van Dr. Sun Yat Sen.

Men wilde dat hoofd aan Keizer Swan Tong aanbieden, doch die beweging heeft niet bijzonder lang geduurd om reden Dr. Sun Yat Sen er niet veel voor voelde langen tijd op den presidentszetel te zitten en aan de menigte wilde toonen dat hij geen waarde hechtte aan die grootheid.

Dientengevolge gaf hij de waardigheid over aan wijlen Yuan Shi Kay, eene daad die hem noodgedwongen tot een zwerwer maakte, aangezien de nieuwe President terstond de noodige bevelen gaf tot zijne arrestatie en die de aanleiding was voor zijne vlucht naar Japan, alwaar hij tal van maanden verbleef.

Van hier uit stelde Dr. Sun Yat Sen zich in verbinding met de militaire leiders te Canton, die met het bestuur van Yuan Shi Kai en de leider te Peking niet veel op hadden en in welke omstandigheid hij aanleiding vond eene nieuwe revolutionaire beweging te beginnen.

(Wordt vervolgd).

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De West-Indische Gids.
 Inhoud der Aug.-afl. Hoe Cantzlaar Gouverneur van Curaçao werd, door Mr. B. de Gaay Fortman. — De godsdienst der Boschnegers, door L. Junker (slot). — Een toevalligheid, door J. F. Snelleman. (Schr. herinnert aan een door hem eenige jaren geleden uitgesproken denkbeeld om jongelieden naar de West te doen zenden; zoiets dus als het Sir Henry Deterding-plan van thans voor de Oost). — Schetsen uit Suriname, door G. J. Staal (Het feestmaal). — Een Italiaansch oordeel over de Surinaamsche afdeeling van de Missie-tentoonstelling in het Vaticaan. — De brieven van Gouverneur van Aerssen van Sommelsdijck aan directeurs der Sociëteit van Suriname uit het jaar 1684. Medegedeeld door Mr. R. Bijlsma. — Uit de pers. (Iets over het huwelijk bij de Caraïben, door A. P. Penard). — Bibliografie.
 Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
 Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 10, No. 1 (4 Juli '25). Het verzamelen van mindere soorten van rubber, door

Cursus Boekhouden M.O.

Bij voldoende deelname **Mondelinge Cursussen** te 's-Gravenhage, Deventer, Tilburg, Roermond en elders ter opleiding voor de examens in 1927. Ook schriftelijke lessen.
 Inlichtingen en inschrijvingen bij het **Haagsch Instituut voor Handelsopleiding, Azaleastr. 51, 's-Gravenhage.**

Garage en Stal „WITTEBRUG“
 M. TH. VAN 'T SANT
 Badhuisweg 245 - Tel. 03535 - Den Haag
 Luxe Auto-Verhuuronderneming, ook per maand
 Rijpaarden per uur f 2.50, per maand f 100.-
 Pension Stalling paarden . . . f 2.75 per dag

J. V. Baalen. — Oude en nieuwe gezichtspunten betreffende de behandeling van koffie- en rubbercultuur gemengd bedrijf (slot). — Euphorus helopeltidis riëre, de in helopeltis-mikoengs parasiteerende sluipwesp (Branconide), door R. Menzel. — Amerika en de Indië rubber. — De palmoliebereiding.
 Id. No. 2 (11 Juli). Het is zoo eenvoudig (groenblijvende), door Kremer. — De bereiding van Robustakoffie door Dr. A. J. Ultée. — De derde Pluimvee-tentoonstelling. Gehouden op de Jaarbeurs te Bandoeng 4 Juli j.l. — De aardappelknollenrups. — De kabel als transportmiddel in bergachtige streken, door W. Houten de Lange. — De vooruitzichten der rubbercultuur.

De Mijn-Ingenieur.
 Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Dienst van het Mijnwezen in Oost-Indië heeft de redactie van het maandblad „De Mijningenieur“ een gedenkboek uitgegeven, typografisch uitstekend verzorgd, voorzien van tal van afbeeldingen.
 De oud-chef van het Mijnwezen ir. L. Houwink daarin een algemeene uitvoerige schets van de ontwikkeling van het Mijnwezen vanaf zijn ontstaan, en de hoofd-ingenieur A. C. de Jongh schrijft een artikel over mijnbouwkundige opsporingen en geologische opmerkingen in Indië.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.
 De Juli-afl. bevat o.m.: Wat kan de Europeesche rubbercultuur doen om zich sterker te maken tegenover concurrentie van de Inlandsche cultuur? Resumé van een voordracht gehouden door Dr. O. de Vries. — Regulatie-verschijnselen bij Hevea latex. III. Invloed van eenige chemicaliën, door Dr. O. de Vries en N. Beuningen. — Bemesting in rubbertuinen. Voordracht door G. F. van der Meulen (met ill.).

De Indische Mercur.
 No. 32 (7 Aug.). Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederlandsch-Indië 1924, besproken door Dr. J. C. Koningsberger. — Deli-Proefstation. — De markt voor enkele invoerartikelen op Java en Madoera gedurende het eerste kwartaal van 1925. — De herleving der katoencultuur in Suriname (ontleend aan De West). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodaer de overige wekelijksche rubrieken.
 Id. No. 33 (14 Aug.). Wondbescherming bij koffie door Dr. C. Hartley. — Moet Java het tegen Suriname afleggen? — Vereeniging voor de thee-cultuur in Indië (jaarverslag over 1924). — Kamer van koopmanhandel en fabrieken voor Amsterdam (mededeelingen van zover deze betrekking hebben op de Indië). — Voer van de voornaamste handelsartikelen van Java Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, enz. — De afd. Handelsmuseum van het Instituut geeft literatuur over oliën, vetten en was.

De Indische Culturen.
 10e jaarg. No. 13 (1 Juli '25). Een bladzijde van de selle (Phyllosticta spec. op Hibiscus Sabdariffa L.), door B. T. Palm en S. C. J. Jochems (met ill.). — Thee-productie-verhoging, door L. Ouwerling. — Thee-proefstation. — Wetenschappelijke grondslagen der selectie door Dr. W. Arisz. — De kina-situatie.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.
 Deel 18, afl. 6 (Juni '25). Oorspronkelijke bijdragen Boschbouwkundige wetenswaardigheden van Sumatra Westkust, door W. Schnepfer. — Geldelijke opbrengst der Semarangsche djatiboschen, door W. Zwart. — over den Lampoengschen olifant, door H. J. V. Soddy. Nota over de rentabiliteit van den afvoer van houtvrachtauto in het boschdistrict Pekalongan—Kendang. Korte berichten: Vervolg van de beraadslaging der Tweede Kamer over de boschen in de cultuurwet van 1866. — Literatuur. — Personalie, enz.

De Indische Loods.
 Uit den inhoud van No. 25 (3-9 Juli '25). Volksoogdagboek. Kanttekeningen van een toeschouwer (zie No. 26). — Een loffelijk onderwijs-systeem. De Samsat-bah-school. — De gouden standaard. Het standpunt van de Regeering. — Nieuw-Guinee een der hoeksteenen van groter Nederland. I. Een klein Australië in verre toekomst. — Id. No. 26 (10-16 Juli). Voor de volksgezondheid. Eigenerfden. Voor een Indischen landbouwersstand. De moderniseering der zeevisscherijen van Ned.-Indië. Nieuw-Guinee een der hoeksteenen van groter Nederland. II. Doel, middelen enz. der Nieuw-Guinee-kolonie.

POSTZEGELEXPOR
 D. W. BRANTSEN
 Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529
 Zichtzendingen uitsluitend volgens mancoijst.
 Verlangt vanaf September a.s. mijn gratis maandel. Offertenblad met vele gelegenheidsaanbiedingen.

ZOUTMANSTRAAT 42 DE RENTEKAS 's-GRAVENHAGE

Effecten - Coupons - Rekening-Courant

Spaarkas renteverg. 4 pCt. Safe-Inrichting

Mededeelingen Dienst der Volksgezondheid in N.-I.

Aangezien de naam „Burgerlijke Geneeskundige Dienst“ gouv. besl. is veranderd in „Dienst der Volksgezondheid“ is de titel van het door dezen tak van dienst uitgegeven tijdschr. eveneens in dien zin gewijzigd.

Deel II van jaarg. '25 bevat o.a. de volgende bijdragen: Onderzoekingen over de malaria te Tandjong Priok, door Rodenwaldt en W. F. R. Essed. — Over de chemische samenstelling van het bloed in de tropen, door Dr. W. Radema. — De sociale beteekenis der schizofrenie voor Indische samenleving, door Dr. P. H. M. Travagnino. — Onderzoekingen over de voeding, verricht in het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden, door Dr. C. P. Jansen. — Over veranderingen in gewrichten, schouder en bursae door framboesia, door Dr. H. J. C. J. C. Smits. — Een geval van spirochaetosis malarialis, door W. Schijveschuurder.

Geneeskundig Tijdschr. voor Ned.-Indië.

De inhoud van deel 65 afl. 3. Het suikergehalte van het bloed bij Inlanders en Europeanen in de tropen. Mededeeling, door Dr. W. Radema. — De ankylosis in Manggarai en hare bestrijding, door Dr. Ave Lallemand. — Pyoktanin als antisepticum, door J. C. J. C. Smits. — Een geval van spirochaetosis malarialis, door W. Schijveschuurder.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 10 (5 Aug. '25). Het zieleleven der Indonesiërs, N. (vervolg). — The British Empire Exhibition in London, door H. Ch. G. J. van der Mandere (slot). — Herinneringen naar herinneringen van een oud-Indisch officier van gezondheid, door Pil (vervolg).

De Indische Post.

Afl. 30, van 27 Juni, bevat o.m.: De 6e Ned.-Ind. Jaarboek en -markt. De eerste geslaagde Jaarbeurs, door A. J. Kelling. — Woeker en credit. — Akar-bahar. — „Bloemen“ der zee.

Afl. 31 (4 Juli): Het luchtverkeers-vraagstuk voor Ind. — Pa van der Steur, door H. M. — Van onze Gouvernements-steenkool op Poeloe Laet (zie ook No. 30). — Rimboe-verhalen. De pikolan.

Afl. 32 (11 Juli): Overplaatsings-weg. Een ramp voor de Kon. Natuurkundige Vereeniging. Een leerscheurige 75-jarige, door Dr. S. W. Visser. — Nog een Waterhyacinth, door S. J. G. R. — Dr. Jan van der Vliet. — Uit den Volksraad.

Archief voor de Koffiecultuur in Ned.-Indië.

Deel I, No. 2 (Juni '25). Verslag van den entomoloog van het kweken en de eerste verspreiding der sluipmuis, Prorops nasuta Waterst. van 21 Jan. tot 20 Juli 1924, door Dr. K. Friederichs. — Het kweken van de sluipmuis op de ondernemingen, door Dr. H. Begemann. — Handleiding voor de bestrijding van den koffiebesmettingsboek, door Prof. Dr. K. Friederichs. — De verspreiding van Cryptolaemus montrouzieri in de reserres, door J. Gandrup. — Over het ontsmetten van de koffie, door J. Gandrup.

Oedaya (Opgang).

De inhoud der Aug.-afl. Titelplaat: het meer van Klakah. Nationalisme en kritische geest, door Noto Soeroto. Het oordeel van een eminenten Indonesiër Koesoedjato over de Oedaya-stichting. — Gezichten en verhalen uit Indonesië: het eiland Bali. — Tata, de kolleger van de staal- en ijzerindustrie in Britsch-Indië. — Een voorbeeld van samenwerking tusschen Oost en West, door H. Cochius. — Indrukken van de Batak, door H. F. Tillema (vervolg). — Foto's van H. de Koningin Moeder (met Prinses Juliana) en haar reis naar Soestdijk.

De Tropische Natuur.

Afl. 14, afl. 7 (Juli '25). De ijzerhoutboom als geologische indicator, door H. Witkamp (met ill.). — De geologie van ringen en armbanden uit schelpen op de Pasar Ikan te Batavia, door J. C. v. d. M. M. — Insecten (vogel-)namen, door Sody.

De Berichten voor Landb., Nijverh. en Handel. Afl. 27 (van 3 Juli) bevat o.a. de economische toestand van het gewest Atjeh en Onderhoorigheden gedurende 1924. — De vooruitzichten der rubbercultuur.

Afl. 28 (10 Juli). Sandelhout op Timor. — De toekomst van den Ned. Indischen palmolie-export.

Kerk, Zending en Missie.

De Macedoniër. Juli-Aug. '25. Continentale Missie-Konferent te Bremen, door D. Pol. — Soemba. De Zendingsgeschiedenis (1904-1924), door D. K. Pol. — Eigen Zending op Java? door D. Pol. — De toekomst van het onderwijs op Soemba (ver-

volg), door P. J. Lambooy.

Nederlandsch Zendingblad Aug. '25. Het Zendingshospitaal te Poerwakarta (West-Java), door O. E. van der Brug. Onze conferentie te Posso, door Dr. A. C. Kruyt.

De Banier. 26 Juni '25. Het Regeeringsbureau te Batavia ter bestrijding van den handel in vrouwen en kinderen en van dien in ontuchtige uitgaven (zie ook het Nr. van 3 Juli). — Het land der Toradja's. De vestiging van het Nederl. bestuur, enz. Lezing van Dr. van der Veen (zie ook het Nr. van 10 Juli).

De Katholieke Missiën. Aug. '25. Het Mahomedanisme op Flores (vervolg), door P. S. Buis.

Zendingstijdschr. De Opwekker. Juni '25. Roomsche actie, door H. Kraemer. — W. L. Jens Sr. † (een der pioniers van Nieuw Guinea), door H. Lasschuit. — De Lector-commissie 1924-'25, door H. Kraemer.

Het Missiewerk. Aug. '25 kondigt een werkje aan: Korte schets der Java-missie, door H. J. M. Koch S.J. (Drukkerij „Canisius“, Djokja).

Een Engelsch periodiek over Bali.

Het bekende geïllustreerde Engelsche blad The Sphere bevat een drietal reproducties van aquarellen van een Engelsche artiste, Miss Elfrida Tharle Hughs, voorstellende de lijkverbranding van wijlen den broer en zuster van den radjah (poenggawa?) van Bangli. Deze schilderes schijnt een drietal jaren in het Verre Oosten te hebben doorgebracht en haar werken werden in Mei j.l. tentoongesteld in de „Bond Street Art Gallery“ te Londen. Het bijschrift van de redactie van The Sphere — het doet ons genoegen het te vermelden — onderscheidt zich door juistheid en duidelijkheid, zoodat zij, die Bali niet van aanschouwing kennen, een correcte voorstelling van land en volk krijgen. (Locomotief).

Weder een nieuw landbouwtijdschrift.

Aan bovengenoemd dagblad wordt ook ontleend, dat het eerste Nr. is verschenen van „Landbouw, tijdschrift der Vereeniging van Landbouwconsulenten in Nederl.-Indië“. Het is bestemd zoowel onderwerpen, betrekking hebbende op de landbouwkunde als op de landhuishoudkunde te bespreken.

De hr. J. E. van der Stok gaf den stoot tot de uitgave en schrijft een voorwoord voor dit eerste Nr. Het bevat verder een studie van den hr. J. J. Oehse over vruchtencultuur, J. Th. Metselaar over ongunstig bevoeiingswater, ir. L. J. Vroon over de tuinbouwtenconstelling te Patjet, over de landhuishoudkunde te Wage-ningen, alsmede boekbesprekingen en referaten.

Structures and settlements in Central-Celebes,

with 6 maps and 263 figures, by Walter Kaüdern. (Göteborg, 1925). Ethnographical studies in Celebes. Results of the author's expedition to Celebes 1917-1920.

In de N.R.Ct. van 12 dezer (Avondbl. B) treft men een uitvoerige bespreking van dit werk aan; de schr. besluit: Zonder eenige overdrijving mag men deze monografie de belangrijkste noemen die in den laatsten tijd over een deel van onze Oost is verschenen.

Statistiek van de scheepvaart in Nederlandsch-Indië over het jaar 1924. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van Scheepvaart. (Weltevreden, H. B. Smits).

Verslag van den President van de Javasche Bank en van den Raad van Commissarissen over het 97e boekjaar 1924-25, uitgebracht in de Alg. Verg. van Aandeelhouders op 10 Juli 1925. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Adatrechtbundels bezorgd door de Commissie voor het Adatrecht en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. XXIV: Grootte Oost. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Oud-Batavia, door S. Kalf. (De Ind. Verlofganger, 14 Aug. '25).

De Java-oorlog (1825-'30) en de Vorstenlanden, door Dr. H. Blink. (Vragen van den Dag, Aug. '25).

De vijfde verjaardag der Technische Hoogeschool te Bandoeng, door Prof. ir. H. van Breen. (De Ingenieur, 15 Aug. '25).

De handelsbeweging van Suriname en nog wat, door Mr. A. Traa. (Tijdschr. voor Econ. Geogr., 15 Aug. '25).

De „wilde“ Papoea, door H. F. Tillema. (Vrije Arbeid, Juli '25).

De economische toestand van Nederl. Indië in 1924. (Ontleend aan het jaarverslag van de Javasche Bank). (Econ.-Stat. Berichten, 12 Aug. '25).

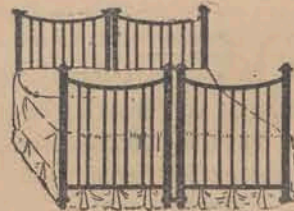
De economische toestand van Indië (eveneens ontleend aan bovengenoemd verslag). (In- en Uitvoer, 10 Aug. '25).

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN

GROENMARKT 34

TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE

LEDIKANTEN - MATRASSEN DEKENS

ONZE „PHOENIX“ MATRASSEN (Gedep.) OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uittrek, voor platen en filmpacks, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f:4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uittrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f:5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f:7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f:8 ad f 9.75 per stuk.

Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Statieven, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50

per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.

Ledertassen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder AGFA Filmpaks en Rollfilms, etc.

Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.

Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie.

UW ADRES

VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

IS

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.

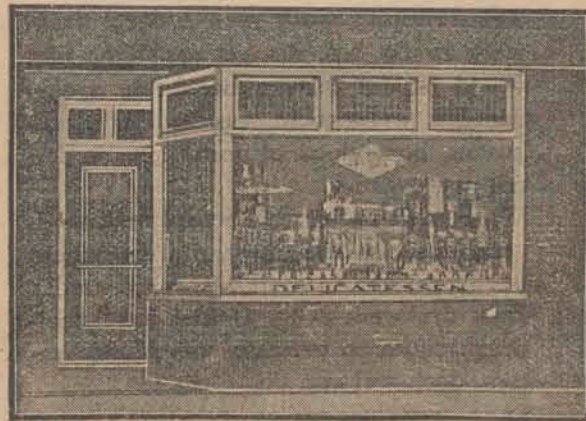
JACOB VAN CAMPENPLEIN 12 DEN HAAG - TELEF. 35212

FILIAAL: ASTERSTRAAT 107

TELEFOON 36308

N.V. „DE GASTRONOOM“

Comestibles en Kruidenierswaren tegen concurrerende prijzen

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 3248

A. HENRY - HORLOGERIE

DEN HAAG UTRECHT

red. Hendriklaan 248 Twijnstraat 34

EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIË

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 20,536,861.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

Berijdt
Gazelle

Geen beter Hollandsch rijwiel

J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
's-GRAVENHAGE.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

BRIEVENBUS -
. PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame-
drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS-
. HUISKAMER
. OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel druk-
werk in de bus, dat het aankijken niet
waard is, dat telkens het heele zaakje
dadelijk weggegooid wordt. Uw druk-
kosten, bezorgloon of porto, alles is dan
óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rond-
gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid
opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt?
Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei-
drukkerijtjes en evenmin van Multiplica-
tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. V. E. H.

Suriname.

Onder het hoofd „De Toekomst van Suriname” tracht Prof. Mr. Kielstra in de „Haagsche Post” van 8 Augustus zijn indrukken samen te vatten en zich rekenschap te geven van wat hij op zijne reis heeft meenen te kunnen opmerken, al geeft hij toe dat een verblijf van een maand rijkelijk kort is om, zelfs na de noodige voorstudie, iemand in staat te stellen om over alle vragen, die zich daar voordoen, afdoend te oordeelen. Wij gelooven niet dat iemand dit van Prof. Kielstra verwacht.

Terecht begint hij met de opmerking dat wij niet moeten denken dat wij alléén voor het vraagstuk staan, hoe een achteruitgaande kolonie weer op de been te helpen en haar iets van de vroegere welvaart terug te geven. De Engelsche en Fransche koloniën in de West zijn er niet beter aan toe dan Suriname. Juist is ook de opmerking dat men den achteruitgang van Suriname niet alleen moet willen verklaren uit oorzaken, die binnen de kolonie gelegen zijn. De algemeene vermindering van welvaart in West-Indië geeft aanleiding tot het vermoeden dat hier algemeene oorzaken in het spel zijn. In de eerste plaats kregen de West-Indische koloniën een zware concurrentie van het Oosten, toen de opening van het Suezkanaal de Oost-Indische bezittingen zooveel dichterbij de markt bracht. De vestiging van de beetwortelsuikerindustrie in Europa is voor de West ook niet zonder gevolg geweest. In de laatste jaren vormt de „imperial preference”, die de Engelsche koloniën elkaar wederkeerig toekennen, voor anderen een moeilijkheid voor den afzet van hun product, zij het dan dat die niet onoverkomelijk is.

Wij kunnen Prof. Kielstra niet volgen in zijn verdere beschouwingen over de oorzaken van den achteruitgang van Suriname. Die oorzaken zijn bij herhaling opgespoord en beschreven.

Het vraagstuk van Suriname's welvaart komt, naar het oordeel van Prof. Kielstra er op neer, of er bijzondere voorwaarden en omstandigheden binnen de kolonie zijn voor de productie van een of andere goederensoort daar zóó gunstig, dat ondanks de algemeene, minder gunstige voorwaarden, het werken er toch voordeel belooft.

Wij voor ons meenen dat, indien de producten die ook andere landen leveren, in Suriname tegen denzelfden of lageren kostprijs konden verkregen worden, concurrentie zeer goed mogelijk is. Dit nu is, naar onze meening, niet voldoende onderzocht. In zijne geschriften heeft de heer Pyttersen bij herhaling gewezen op de vele gunstige factoren die Suriname biedt. Ook in het verslag van de studiec ommissie van het Suriname-Studie-Syndicaat is dit gedaan. Konden de kapitaalcrachten in den lande er toe komen een klein deel van de kapitalen, die zij in Oost-Indië beleggen, aan te wenden om in Suriname groote, modern ingerichte landbouwondernemingen te vestigen, dan zou spoedig blijken dat de algemeene ongunstige factoren, die Prof. Kielstra naar voren brengt, niet van overwegenden invloed zijn en dat zulke ondernemingen even winstgevend kunnen zijn als in Oost-Indië.

In een verleden jaar verschenen boekje „Islands, West-Indian-Aegean”, by Sir Arthur E. Shipley, chairman of the Governing Body of the Imperial College of Tropical Agriculture, Trinidad, lezen wij deze opmerking: „The days of vast fortunes made from sugarcane with slave labour are passed; but by hard work, intensive cultivation, the employment of scientific experts, the sugar-planter can still make a competence, and this is especially true in the larger and better managed estates.”

Had het Nederlandsche kapitaal wat meer oog gehad voor de gunstige factoren die Suriname aanbiedt, dan zouden er zeker heel wat minder verliezen geleden zijn dan die men hier na den wereldoorlog te boeken heeft gehad en die vele, zeer vele miljoenen hebben belopen.

Wij willen eindigen met het slot van Prof. Kielstra's beschouwingen:

„.....Moge men in Nederland doen wat de hand te doen vindt, ook als het niet gemakkelijk is, als het niet dadelijk groot voordeel belooft. Wij hebben in de West een goeden naam; laat ons doen wat er te doen is ook om dien te handhaven. De oplossing, zij het langzaam, van de vraagstukken van West-Indië is voor ons een nationaal belang.”

Dr. D. S. Fernandes, het jongste lid van het Landbouwproefstation in Suriname, heeft een eerste mede-

deeling gedaan over een hoogst belangrijk door hem ingesteld wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken van de „instervingsziekte” van de cacao. Na uitgebreide proeven hadden aangetoond, dat men niet te doen had met een schimmel of bacterie-ziekte, noch met een verschijnsel veroorzaakt door een of der insect of door infectie, en nadat verder gebleek was, dat de ziekte een inwendigen oorsprong had, vrijwel uitsluitend in polderland werd aangetroffen heeft de schrijver nagegaan of zij wellicht verband hield met het grondwaterpeil.

Hij kwam tot de slotsom, dat de instervingsziekte een gevolg zou zijn van de gewijzigde cultuurvoorwaarden op de plantages, waardoor de boomen werden van te groote waterarmoede doormaken. De pothese zou een aannemelijke verklaring geven van het opmerkelijke verschijnsel, dat nu reeds sedert jaren alle pogingen gefaald zijn om de cacao-cultuur weer tot bloei te brengen, zoodat menige planter, moedeeloos, tot de conclusie kwam, dat de grond „cacaomoe” was geworden.

Aan de belangwekkende beschouwingen van de schrijver wordt het volgende ontleend:

In den loop der laatste 25 jaren heeft men de cacao op de meeste plantages onder andere condities gebracht, dan die, waarin de boomen van den aanleg verkeerden. Men meende goed te doen meer licht en lucht aan de boomen te geven en ook den vocht-heidstoestand binnen de cultivatie te doen verminderen.

Hierbij schijnt niet voldoende aandacht geschonken te zijn aan het feit, dat de cacao hier gecultiveerd wordt op ingepolderd land (meest zware klei), die zich wel gemakkelijk laat ontwateren, maar meestal nooit doeltreffend kan geïrrigeerd worden.

Thans speelt zich op alle der door mij bezochte plantages ongeveer 2 maal 's jaars het volgende af: in de droge seizoen staat de geheele aanplant op een stevigen harden, uitgedroogden kleibodem, waarin scheuren tot 2½ voet diepte; — in den regentijd loopen in den aanplant enkele stukken meer of minder onder water en houdt het geheel daarna langeren tijd een overmatig van water ter beschikking.

De planten gaan dus plotseling van het eene uiterste naar het andere.

In scherpe tegenstelling hiermede staan de en plantages of gedeelten van plantages, waar men veel mogelijk den ouden toestand behield; — waar er een vochtige atmosfeer heerscht, — de bodem den erg droog wordt, — de schaduw een dichte is. In deze plaatsen komt de instervingsziekte óf geheel voor, óf het verschijnsel heeft er geen pathologische karakter.

Van de talrijke waarnemingen, welke ik binnen buiten het polderland deed, zal ik mij tot het meest frappante voorbeeld beperken, dat de plantage Killenstein thans levert.

Zeer opvallend is het, dat in het wel-onderhouden deel van de plantage alle boomen aan de instervingsziekte lijden, terwijl ik het verschijnsel in het verwoorde stuk, waar een grotere bodemvochtigheid heerscht, niet heb kunnen vinden. Hier zijn zooveel de oude als de talloze jonge boomen t. o. v. de instervingsziekte volkomen gezond. Vele der oude boomen zien er nog, na de 20-jarige verwaarloozing beter dan die in het onderhouden deel der plantage.

Men kan hieruit leeren, dat de cacao-boomen heel wat kunnen doorstaan, wanneer er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, b.v. wanneer ze voortdurend over een voldoende watervoorraad kunnen beschikken.

In het verwoorde deel van de plantage Killenstein zullen nu drie stukken, ieder groot 12 akkers, proefvelden worden genomen. In het ééne zal de delving gemaakt worden overeenkomstig de thans algemeen heerschende opvattingen, in het andere zullen de schaduwboomen uit- en opgedund worden, wijl het derde alleen van onkruid zal gezuiverd worden.

Tevens zal met grondwater-standmeters de beweging van het grondwater in deze stukken worden gegaan.

Met deze proeven hoop ik de beslissende gegevens te verkrijgen over de oorzaken van de instervingsziekte bij de cacao.

Sir George Graeme Thomson, die 4 April 1923 het bestuur over Britsch Guiana aanvaardde, is benoemd tot gouverneur en opperbevelhebber van Nigeria. Zijn opvolger wordt Sir Cecil Rodwell. Cecil Clementi, koloniaal secretaris van Ceylon, voordien van Britsch Guiana, is benoemd tot gouverneur van Hongkong.

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt
vraagt dan eens prijsopgaaf voor ALLE
Electrische Artikelen aan bij:

K. C. CREMER Aert v. d. Goesstraat 10 Den Haag
Telefoon 54325

C. DE BRUIJN
 Bankerstraat 43 DEN HAAG Tel. 34088
 Comestibles, Vleeschwaren
 Koloniale Waren
 Indische Ingrediënten
 Bezorging door de geheele stad

Curaçao.

Onvermogenen!

ons blad van 6 dezer hebben wij er „La Cruz” en „La Union” een zacht verwijt van gemaakt, dat zij hunne lezers geen mededeling gedaan hebben van de van het raadslid De Veer Abrahamsz, waarin er op gewezen heeft, dat het tijd werd, dat de ardeklasse, voor welke door het Bestuur en door den stand zooveel gedaan is, toen zij in armoede leefde, nu haar inkomen met 300 pCt. is verhoogd, eens in de inkomstenbelasting gaat meebetalen, en diezelfde werklieden en arbeiders, die tegenwoordig de verdiensten hebben, en al hun geld aan bals, auto- enz. uitgeven, niet langer voor gouvernements- ning in het ziekenhuis verpleegd worden.

„La Union” heeft ons intusschen verrast met een te- fel stuk tegen den heer De Veer Abrahamsz in nummer van 2 Juli l.l. Het blad betoogt allereerst, als de loonen met 300 pCt. zijn gestegen, zij tevoren allerleedigst geweest moeten zijn, en vraagt, en de gegoede bevolking de volksklasse geholpen en of zij niet veel eer een loon betaald heeft, onvoldoende was om te leven. Maar het loon is niet 300 pCt. gestegen, zegt „La Union”, misschien met 100 pCt. en voor enkelen iets meer, maar ook de levens- aard is zeker 100 pCt. duurder geworden. En bo- is de arbeider van nu niet meer dezelfde als die roeger. Men zoekt beter onderwijs voor zijn kin- houdt zijn huis netter en richt het geriefelijker in, leedt zich beter en voedt zich beter, en niemand het recht hierop aanmerking te maken, als dit al- ennen zekere grenzen blijft. Buitensporigheden, inderdaad wel voorkomen, keurt ook „La Union” de heer De Veer Abrahamsz heeft gegenerali- en het blad protesteert ertegen, dat het misbruik, enigen van hun grootere verdiensten maken, tegen uitgespeeld wordt.

veroorlove ons een opmerking. Geen bestrijding mand, die op een misstand de aandacht vestigt, goedkoop als deze: u generaliseert. Geen van de ers van den heer De Veer Abrahamsz zal dan ook ogenblik gedacht hebben, dat deze van meening dat alle werklieden en arbeiders al hun geld aan en uitgeven. Nog sterker! de spreker zei letterlijk: zeldde werklieden en arbeiders, die tegenwoordig verdiensten hebben en al hun geld aan bals, auto- enz. uitgeven, worden, als zij eenmaal ziek zijn, eenig onderzoek naar het gasthuis of het Krank- gengeslacht voor Gouvernementsrekening verwe-

de woorden dekken volkomen hetgeen „La Union” dat, dat gebeurt. Er staat niet, dat allen, die in de de inrichtingen kosteloos verpleegd worden, hun geld verdaan hebben, maar slechts, dat zij, die atste gedaan hebben, toch kosteloos worden opge-

is niet onwaarschijnlijk, dat „La Cruz” in hare ers van 1 en 8 Juli l.l. in de woorden van den heer eer Abrahamsz aanleiding heeft gevonden voor stig woord tot het volk. In het eerste dezer bladen et: „Trahadornan no distruï boso placal!” Arbeiders, at uw geld niet! „La Union” zal dit ook wel ge- hebben, en nu weten, dat haar zusterorgaan de die zich volgens haar te buiten gaan, op chat. Vele arbeiders, zegt „La Cruz”, begripen oe zij het geld, dat zij met hard werken verdie- moeten besteden; zij verdoen hun geld in dronken- dansen en zedeloosheid. Het is iets onbegrijpelijks, er men iederen Zondag weer arbeiders, die zich en noemen, zoo dronken langs den weg ziet, dat goed op hun beenen kunnen staan, en dat in een arin de sterke drank zoo duur is. Op een dans- verteren zij f 5.—, f 6.— tot f 10.— toe voor één plezier, zooals zij dat noemen, en dan hebben zij volgenden dag soms geen halve cent om eten te voor hun gezien. En dan volgen deze woorden, a heer De Veer Abrahamsz uit het hart gegrepen zijn: Men klaagt erover, dat het Bestuur de be- te hoog opvoert. Maar denkt gij, dat het Bestuur en ontzien kan, die in één avond zoo veel opma- an dansgenot en drankmisbruik. Het Bestuur kan annemen, dat het arme menschen zijn, die zooveel oor niets uitgeven. Men klaagt erover, dat een stuk dat vroeger f 3.— kostte, nu f 5.— kost, en een 6.— nu f 10.—. Maar die zoo klagen, wonen bijna niets, want wat zij te veel noemen voor een heel uur, vinden zij niet te veel, om in één avond te en. Ook is wat het Bestuur voor huur vraagt, nog dan hetgeen zij, die op plantages wonen moeten ren in eenige dagen onbetaalden arbeid en in

Willem v. d. Waals

HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN JACOB
 IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 31168
 GEVESVIGD SEDERT 1916

Heeren Kapsalon

Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELEN
 tegen zeer concurrerende prijzen

maisstokken voor den plantage-eigenaar als vergoeding voor het recht, om op de plantage te wonen. Ook in andere opzichten is het leven op gouvernementsgrond beter dan dat op een plantage.

In haar tweede artikel komt „La Cruz” terug op de danspartijen, en stelt voor de ongerechtigheden, die daarbij gebeuren hem, die zijn huis daarvoor beschik- baar stelt, aansprakelijk naast hem, die het bal geeft.

Met groot genoegen hebben wij deze artikelen, die van diepen ernst en menschenkennis getuigen, gelezen.

Geschiedkundige Spreekelingen.

De Cur. Crt. 5 Febr. 1820:

„De Raad Fiscaal ad-interim adverteert, dat bij hem geen andere schriftelijke verzoeken, petitien of brieven zijne bediening aangaande voortaan zullen worden aan- genomen, dan die in de Nederduitsche taal geschreven of getranslateerd zijn.

Fiscalaat den 4 Februari 1820.

J. J. ELSEVIER.”

Uit den Verren Vreemde.

Zuid-Afrikaanders op bezoek in ons land.

Het thans weer afgelopen bezoek van de Z. A. Boe- ren, die uit den verren vreemde tot ons gekomen zijn, is ook voor Indië niet zonder beteekenis, maar 't was toch niet gericht op een direct belang voor onze Oost of West. In zijn rede ten Huize Voorlinden, waar jhr. H. Loudon, voorzitter van het comité van ontvangst, de dames en heeren den 10en Augustus verwelkomde, kon hij er op wijzen, dat de handelsbetrekkingen tus- schen Z. A. en Ned. O. I. in den laatsten tijd ook aan- zienlijk zijn vooruitgegaan, maar bij het bezoek, dat onze Afrikaansche stamgenooten, na hun reis door Eng- eland, Schotland en Ierland, aan Nederland brach- ten, is aan onze overzeesche gewesten toch geen bij- zondere aandacht gegeven.

Wanneer na thuiskomst de indrukken verwerkt zul- len worden, zullen de ontvangst van H. M. de Konin- gin op Het Loo en die in het Kurhaus te Scheveningen, waar de nieuw opgetreden minister van binnenland- sche zaken en landbouw, jhr. mr. de Geer, zijn loop- baan met een feestrede kon inzetten, zeker wel tot de niet vervagende momenten behooren, maar waar- schijnlijk zullen de opmerkingen met praktisch ge- wicht toch meer worden aangewezen als het loonend gedeelte van den tocht van weinige dagen door een uitgestrekt kikkgebied in verschillende provinciën.

't Wil ons voorkomen dat daarover pittige opmer- kingen en aantekeningen gemaakt zullen zijn en be- waard zullen blijven, te oordeelen althans naar het- geen de leider van het gezelschap, de heer J. P. Kleyn- hans, al wist ten beste te geven toen hij, in het Kur- haus minister de Geer beantwoordend, aldus sprak:

Toen wij door Engeland, Schotland en Ierland reis- den, hebben wij gevoeld, dat het noodig was ook Ne- derland te bezoeken, dat meer dan deze landen een landbouwland is. Er waren echter ook andere rede- nen. Wij voelden het als een plicht Nederland te be- zoeken, omdat de eerste volksplanting in Z. A. door Jan v. Riebeeck gesticht is en ook wilden wij zien of er geen afzetgebied te vinden zou zijn voor onze produc- ten. Wij produceeren mielies, dat een veel hoogere voedingswaarde heeft dan de hier gebruikelijke meel- spijzen.

Spr. zeide, dat Nederland een rijk land moet zijn, niet alleen is alles zoo netjes, maar hij had ook „niet baje veel gelapte broekies” gezien. Wel zagen de be- zoekers een prachtigen oogst rijp voor den sikkel, veel suikerbieten en prachtig vee. Wat wij gezien hebben zullen wij in Z. A. verkondigen. In de eerste plaats dat het vee hier zuiver naar het ras gefokt wordt, in de tweede plaats dat hier wisselbouw wordt toegepast, die ook voor Z. A. zeer is aan te bevelen, omdat wie roofofbouw drijft, de moordenaar is van de toekomst van zijn land, in de derde plaats moet in Z. A. het gebruik van kunstmest gepropageerd worden.

Spr. had een groot verschil opgemerkt tusschen Z. A. en Europa. Hier steunt men op een traditie van hon- derden jaren oud, een voordeel, dat Z. A. mist. Maar daartegenover meende hij te hebben opgemerkt, dat de geest in Europa te commercieel is en het idealisme schade doet. Er is één ding, dat Z. A. groot maken kan: n.l. het „eendracht maakt macht”. Hier evenwel had hij een overorganisatie gevonden, die hij niet zou wen- schen over te planten in Z. A. Spr. wees op het belang van den landbouw in het algemeen. Dat is bij ons zoo: de predikant bidt voor allemaal, de dokter doktert voor allemaal, de advocaat pleit voor allemaal, de win-

P. VERSCHRAGEN
KLEERMAKER

1ste Klasse Coupe en Afwerking
 Uitsluitend ENGELSche STOFFEN

LEVERT TEVENS
 ALLE VOORKOMENDE UNIFORMEN

Thomsonlaan 209 - DEN HAAG - Tel. 30343

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
 NAAR MAAT tegen zeer voordeelige
 prijzen is

JOHAN HEUTS - 's-GRAVENHAGE
 : GROOT HERTOGINNELAAN 260 :
 Concurrereet met de beste huizen uit het Buitenland
 TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uit- weiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, ge- lukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd”.

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

ZUID-HOLLANDSCHE
BRANDSTOFFENHANDEL

Firma J. KUIJER

— Levering —
 van uitsluitend prima
 — Brandstoffen —

Daguerrestraat 12-14 Den Haag

(voormalige Brandweerkazerne)

Telefoon 35659

In fijne Lederwaren en Reisartikelen
 Atelier voor alle voorkomende reparatie

Apotheek M. L. ADAMA

Wolvenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Homopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
 MINERALE WATEREN
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

A. L. KLAASSEN
Dames en Heeren Kleermaker
THOMSONLAAN 9 DEN HAAG TEL. 35234
Speciaal
Engelsche Stoffen

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

NAMEN EN ADRESSEN DER SECRETARISSEN EN PENNINGMEESTERS VAN DE VEREENIGING OOST EN WEST.

Amsterdam: Secretaris L. D. PETIT, Saxenburgerstraat 34h, Penningmeester M. GARSCHAGEN, Keizersgracht 564.
Amersfoort: Secretaris H. J. DE WIT, Huygenslaan 25, Penningmeesteres Mevr. J. v. d. POST-LIEFRINCK, Utrechtscheweg 120.
Utrecht: Secretaris J. C. BAARS, Lammerweg 3, tevens Penningmeester.
Rotterdam: Secretaris L. SURINGA (wd. Penningmeester), Ernst Casimirlaan 30.
Den Haag: Secretaris L. VISSER (wd. Penningmeester), 1e Muntstraat 6, Zandberg.
Amsterdam: Secretaris Dr. H. D. TJEENK WILLINK, Meentuurbaan 392; Penningmeester G. ALBERTS, Zwolscheweg 72.
Den Haag: Secretaris J. C. BAUDOIN, Jacob Hopstraat 12, tevens Penningmeester.
Amsterdam: Secretaris J. FRANKE, Martenshoek, tevens Penningmeester.
Amsterdam: Secretaris H. P. DEINUM, Tuinwijklaan 12, Heemstede; Penningmeester D. J. H. VRIJDAG, Johan de Wittlaan 2, Heemstede.
Amsterdam: Secretaris Mr. E. RIJKE, Witte Singel 58; Penningmeester Prof. Dr. N. J. Krom, Groenhovenstraat 9.
Amsterdam: Secretaris L. K. C. RÖPCKE, Joh. Vijghstraat 12, tevens Penningmeester.
Amsterdam: Secretaris W. C. SCHALKWIJK, Westersingel 16, tevens Penningmeester.
Amsterdam: Secretaresse Mevr. C. J. RUTTEN—PEKELMARING, Corn. Evertsstraat 7; Penningmeester H. SOMERMELJER, Frans Halsstraat 22.

Van het Informatie-Bureau:

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

Amsterdam: van der Plaats, Onderwijzeres 3e kl. Eur. L. O., Assum, Stationsweg 4.
Amsterdam: Boere, Havenmeester 2e kl., Kampen, 3e Ebbingestraat 33.
Amsterdam: Engel, Politieopziener der 1e kl., Zutphen, p/a.F. Enghalve, Halve Maanstraat 20.
Amsterdam: Joh. Risakotta, Kantoorhoofd b. h. plaatselijk bestuur te Soerakarta, Den Haag, Copernicusstraat 37.
Amsterdam: Alers, Landbouwconsulent, Beesd (Geld.), p/a. Dr. G. J. M. van Bebben-Verlaak, Onderwijzeres 2e kl. Europ. Lager Onderwijs, Amersfoort, Hotel Parkhoven.
Amsterdam: A. Rant, leeraar b. d. Ned.-Ind. Artsenschool, Amsterdam, van Breestraat 120b.
Amsterdam: H. Tegeder, Verpleger 2e kl. b. d. Burg. Geneesmiddelen Dienst, Amsterdam, p.a. H. Greuter, Jacob Lenneplade 326.
Amsterdam: Andela, Hoofdopzichter 2e kl. b. d. Waterstaat, Den Haag, Copernicusstraat 152.
Amsterdam: M. van Rijkevorsel, Geestelijke v. d. 2en rang. Den Haag, Da Costastraat 44.
Amsterdam: G. S. Holliger, Werktuigkundige b. d. Gouvernementsmarine, Amsterdam, Witte de Withstraat 59 I.
Amsterdam: Schenk, Onderwijzer 1e kl. b. h. Europ. L. O., Amsterdam, Hoofdweg 123 I.
Amsterdam: Rieveld, Ingenieur 2e kl. B. O. W., Den Haag, Vetterijstraat 113.
Amsterdam: L. Lens, Hoofdagent van politie, Bergen op Zoom, Grote Markt 4.
Amsterdam: Meegerhoek, w.d. vakonderwijzer b. d. Cultuurschool Lang, Den Haag, Stephensonstraat 75.
Amsterdam: P. N. Degens, Directeur b. d. Middelbare School te Soerakarta, Den Haag, Laan van Meerdervoort 281.
Amsterdam: Maitimo, afdelings-secretaris op het assistent residentie-kantoor te Kediri, Oegstgeest, de Kempenaerstraat 50a.
Amsterdam: Vlaspolder, politieopziener der 1e kl., Rotterdam, Maskade 52a.
Amsterdam: A. Trigli, Algemeen Ontvanger 3e kl. van 's lands dienst te Djember, Den Haag, Columbusstraat 17.
Amsterdam: van Gorkum, beheerder der 2e kl. b. d. Landshuizen, Den Haag, Copernicusstraat 87.
Amsterdam: de Lyon, Hoofdopzichter b. d. Waterstaat en Lands B. O. W., Den Haag, Obrechtstraat 505.

Het beste adres voor Uw Wijnen, Limonades en Bieren is
TH. STUTEN JR.
OLIJFSTRAAT 49 — DEN HAAG
Proeft onze heerlijke troebele Sinaasappellimonade
f1.35 per Liter, 15 ct. per maatje.
Vermouth Martinini f1.35 per Liter
St. Julien f1.25 „ flesch
Bordeaux f0.90 „ „
Diverse Bieren f0.12 „ „
BEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

J. W. Hoekman, Accountant b. d. dienst der Belastingen, Heemstede, Postlaan 12.
J. C. Brinks, Assistent-Resident van Garoet, Den Haag, Statenlaan 86.
A. B. C. Paulsen, Ambtenaar ter beschikking op het kantoor „Metingen” te Soerakarta, Den Haag, Obrechtstraat 303.
T. O. Tan, Opzichter b. d. Staatsspoor- en tramwegen, Den Haag, Daendelsstraat 82.
M. K. van den Berg, Onderwijzer 1e kl. O. E. L. O., Groningen, Hoogeder A 36.
Ir. A. Harting, Ingenieur 2e kl. b. d. dienst van den Mijnbouw, Naarden, Lambertus Hortensiuslaan 30.
A. Bagchus, Burgemeester van Buitenzorg, Den Haag, Sweelinckstraat 182.
T. S. A. Knijff, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O. E. L. O., Hees (Nijmegen), Villapark 5.
C. M. van Rump, Technisch ambtenaar 2e kl. b. d. P. T. T., Den Haag, Papestraat 3.
L. Wrede, gediplomeerd gezagh. b. h. B. Best., Utrecht, Singelstraat 19bis.
T. M. Vaillant, 1e Commies, hoofd der boekhouding b. d. weeskamer te Medan, Den Haag, Gr. Hertoginneaan 105.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.
10. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:
a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;
b. onderwijzer bij het M.U.L.O., in het bezit van de hoofdakte en van bijakten;
c. leeraar (of leerares) M. O. Duitsche taal (volledig bevoegd);
d. ijker (met ervaring);
e. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;
f. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).
20. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte wiskunde.
Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder 10., a t/m e), tot de 8ste afdeling (voor de betrekking onder 10., f) en tot de 10de afdeling (voor de betrekking onder 20).

Mutaties van 12 tot 19 Aug.

Nieuwe Leden:

W. J. Keehnen, Den Haag, Paviljoensgracht 31. f 5.
Mevr. R. Zeilinger-Schultz, Padang, Hiligo. f 5.
Dr. N. A. M. van Aken, Directeur N.-I. Spaarbank te Lawang. f 5.

Adresveranderingen:

R. J. Bouman, Geologisch Student, van: Den Haag, Larixlaan 113, naar: Leiden, Witte Singel 58. f 5.
C. F. Schröder, Gediplomeerd Gezaghebber, van: Nieuwer-Amstel A. 100 naar: Bening-Saleier (Zuid-Celebes).
Dr. J. G. C. Vriens, Eindhoven, van: Mauritsstraat 8 naar: Villapark, Treurenburgstraat 9.
A. N. H. van Nes, Den Haag, van: Hotel Pomona naar: Nassau Zuilensteinstraat 7.
J. P. C. Hartvelt, oud-Directeur v. Financiën, Den Haag, van: Valeriusstraat 35 naar: Sportlaan 80.
J. A. van Delden, Den Haag, van: Alexander Gogelweg 28 naar: de Carpentierstraat 79, p/a. N. H. Boschaart.
Mevr. Wed. P. A. Th. Vermeulen, Den Haag, van: Sweelinckstr. 195, naar: Nicolaistr. 78.
Mr. Raden Hadi, Rechterlijk Ambtenaar, van: Den Haag, Rijklof v. Goensstr. 72, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.
Mr. Raden Pandji Noto Soebagio, Rechterlijk Ambtenaar, van: Den Haag, Daguerrestr. 148, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.
E. Tacoma, Controleur B.B., naar: Banjoerwangi.

WASSENAAR.

Gemeub. of ongemeub. TE KOOP het rustige en geheel buiten gelegen
LANDHUIS, Santhorstlaan 70,
vlak bij halte Deijl, H. T. M. best. uit 7 Kamers, Keuken, Zolder, Badkamer, benevens ruime Schuur, c.a. 600 M². fraai aangelegen Tuin, ruime gelegenheid voor het houden van kippen e. d.
Brieven onder No. 291 L., aan het Bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Fa v. ASMA VAN DONGEN

Lood-, Zink- en Sanitaire Werken

Toonkamer

Edisonstr. 142 Tel. 33315
DEN HAAG

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

Bezoekt

Central-Pavillon

en

Cabaret Central Diele

SCHEVENINGEN

Bouw-, Woning- en Adviesbureau „KLIMOP”

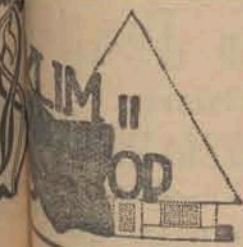
Klimophof 13 - 's-Gravenhage

Directie: L. v. d. BROEK STEPH. CLAUS

Adviseerend Architect: Ir. J. H. v. d. BROEK, Bouwkundig Ingenieur

Adviseeren, Bouwen, Administreeren, Koop- en Verkoop, Huur- en Verhuur van Grond, Huizen en Woningen, Assurantiën, Hypotheek

WENDT U TOT ONS — U KRIJGT GRATIS ADVIES

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b DEN HAAG Tel. 33472
DE FIJNSTE....
JAVA-THEE
 PER POND f1.85

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELLEN.

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

G. NIJABER VAN EIJBEN :: 'S-GRAVENHAGE
 FREDERIK HENDRIKLAAN 101
 KRISTAL, GLAS, PORSELEIN, AARDEWERK, STAALWAREN
 (RICH. ABR. HERDER) SILVER PLATE EN NIKKEL ARTIKELLEN,
 THEEBLADEN, PYREX (VUURVAST GLAS), LUXE GEBRUIKSARTIKELLEN
 VERZENDING NAAR OOST EN WEST ONDER GARANTIE VAN GAVE OVERKOMST

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 5752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 5752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Inlichting te richten tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 5248.

LEES ZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Oost- en West-Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een belangwekkende reis.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkringen en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerijleer Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. " 2. Indische toestanden gezien door een inlander. " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. " 4. Sarikat-Islam. " 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië. " 6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java. " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. " 8. De Europeesche vrouw in Indië. " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. " 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. " 2. Het Javaansch tooneel. " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. " 4. De thee-cultuur op Java. " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. " 6. Een doode taal in Indië. " 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java. " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Kisaran, Sumatra's O.-Kust, t. z. v. M.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij. Zeehaboe's en Jongens beschikbaar.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN" Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5024